

Drugi letnik.

I. zvezek.

Zori.

Zardi se v žarkih sinja gora,
Ko vzplava nádnjo mlada zora,
Oznanja trepetaje v svet:
Somrák doline še odeva,
Prinesla nisem luči dneva,
Za manoj vendar vziti mora.

Lep dan obsije zemlji lice,
Predrami v logu pevke tice,
Razširi cvetja sladki vonj.
Pozdravljena, o mlada „Zora“,
Za taboj tudi vziti mora
Lep dan ljubezni in resnice.

A. O. Klemen.

Pisma prijatelju visokošolcu.

Prvo pismo.

Dragi prijatelj!

Minilo je že nekaj časa, odkar si nisva zrla iz očij v oči. Šla sva vsak svojo pot. Življenje naju je ločilo. Še se spominjam onih lepih trenutkov, ko sva skupaj kovala naklepe za prihodnost, ko se nama je svet zdel pozorišče, namenjeno le za to, da razkazujeva midva na njem svoja dela. Bila je doba prvih, nejasnih vzorov, katera mlado dušo napolnuje s tožno sanjavostjo in pogled obrača v prihodnje dni, pričakujoč od njih sreče in slave. Med temi vzori sva gojila vzlasti eden vzor, v katerem sva si predstavljala vse, kar je vzvišenega in plemenitega. Bil je najini duši svetla luč, in kar sva mislila, kar sva opazovala, vse sva gledala v luči tega vzora:

Uzporedno smo rasli
Kô grane dubu dvie
I snivali smo skupa
O rodu zlatne sne.¹⁾

Čudno mi je pri sre, ko se spomnim onih mladostnih sanj. Ali še veš, kako nama je gorelo srce pri besedah:

Jaz vržem se v morje, naj tuli vihar,
Za mano, za mano, kedor je plavar!
Brodarjem pomoči nesimo,
Naš čolnič pogube otmimo!²⁾

Tudi nama je pel Šenoa iz srca, ko je zložil hrvaškim dijakom sledeče vrstice:

Podjimo širom našega kraja,
Nosimo rodu znanja si plod,
Iz mrakâ nek se podigne raja,
Svjetal i snažan budi nam rod:
Svjetlo k slobodi
Neka nas vodi!³⁾

¹⁾ Avgust Senoa v „Hrvatski Antologiji“, str. 107.

²⁾ Poezije. Zložil S. Gregorič, II. str. 158.

³⁾ Izabrane pjesme. Zagreb 1882, str. 92.

In vmes nama je večkrat priplavala vabljava podoba lastne slave, katero si bova priborila v boju za te vzore. Nisva vedela, kaj in kako naj delava, le to nama je polnilo dušo, da hočeva narediti nekaj velikanskega, kar bo povzdignilo naš rod med prvake v zboru narodov. V srcu sva si govorila:

Nije mi do svoje
Slave razširenja,
Več do majke Slave
Slavna uzvišenja. ¹⁾

Bile so nejasne domišljije, baš zaradi nejasnosti tako vabljive. Kako sva sanjara z Vrazom:

Domovino moja,	Uviek sokolove
Puna sjajnih zrakâ!	Sinke vidla zdrave!
Majko sokolová,	Nad tobom izaše
Majko od junakâ!	Zvezde pune slave! ²⁾

Prestopila sva meje svoje ožje domovine in se pojila s pesništvom ostalih slovanskih narodov. Še se spominjaš, kako sva povsod iskala, kar bi vnelo v nama še bolj ogenj, v katerem je plamtela najina duša. Ali si pozabil to-le pesem? Meni še zveni v duši:

Vlasti drahá! — Mati Bohem danov
Kde mně nejprv bylo zirati,
Tobě jmu se struny sbirati,
Jmu a slzy slasti z oči kanov. ³⁾

In ko sva našla tudi pri drugih nejasnost in razcepljenost, tolažila sva se:

Rozprchli jsme se synové,
Když zemřel milý otec nám,
Vsak žije ještě Sláva mař
Nešťastným dětem sirotem. ⁴⁾

In upala sva s Čehi:

Až jako feniks s popele
Zas národ náš se vzhůru vzhopí,
Pak pamětliv jsa svizele
Hrob předků vděčnou slzou skropí. ⁵⁾

1) Petar Preradović. Izabrane pjesme. Zagreb 1890, str. 125.

2) Stanko Vraz. Izabrane pjesme. Zagreb 1880, str. 203.

3) Chmelenský. Výbrané spisy. V Praze 1870, str. 71.

4) Básně Václava Šolce. V Praze 1871, str. 242.

5) Básně Bohumila Jandy. V Praze 1872, str. 128.

Tudi v nesrečno Poljsko so segale najine misli. Vzdihovala sva s pevcem, kateri je v tujini tožno mislil na drago domovino:

Niemnie, domowa rzeko moja! Gdzie są wody,
Które niegdyś czerpalem w niemowłące dłonie,
Na których potem w dzikie plywałem ustronie,
Sercu niespokojnemu szukając ochłody?

Niemnie, domowa rzeko! Gdzież są tamte zdroje,
A z niemi tyle szczęścia, nadziei tak wiele?
Kędy jest mile latek dziecinnych wesele? ¹⁾

Kako nama je vstrepetalo srce, ko sva čitala istega pesnika brezupno pesem:

O matko Polko! źle się twój syn bawi —
Kłęknij przed Matki Bolesnej obrazem,
I na miecz patrzaj co Jej serce krwawi:
Takim wróg piersi twe przesyje razem! ²⁾

Tragična usoda Poljske je vzbudila v mladi duši brezmejno sočutje. Ali še veš, kako slastno sva čitala slavospeve poljskih izgnancev raztrgani domovini? Srce nama je krvavelo, bojaželjne misli so naju prešinjale, ko sva klicala:

Krzyczcie na wszystkie cztery świata strony:
Niechaj od jednej do drugiej krawędzi,
Głos nasz przez łądy i morza popędzi:
Na głowie cara nie ma już korony! ³⁾

Patrz! świat kat twój, Polsko, oto
Zapadł w krew i błoto?
Od morza do morza
Porwał się do noża —
Bratobójczo się przewala,
Wije nakształt gada,
Podnosi — i pada,
Aż znękany czci Moskala! ⁴⁾

Ali še veš, kako sva z nekim tajnim strahom mislila na Rusko? Kakor zlate sanje zdela se nama je misel, da je oni velikanski narod brat med brati z drugimi slovanskimi narodiči. Pa slišala sva iz srca Rusije glas:

¹⁾ Pisma Adama Mickiewicza. I. Lipsk 1862, str. 91.

²⁾ Tam str. 179.

³⁾ Poezycy Stefana Garczyńskiego. Lipsk 1863, str. 146.

⁴⁾ Poezycy Zygmunta Krasińskiego. III. Lipsk 1863, str. 53.

Ne gordiš peredъ Bělgradomъ,
 Praga, češkihъ stranъ glavá!
 Ne gordiš predъ Vyšegradomъ
 Zlatoverhaja Moskvá!
 Vspomnimъ: my rodnye bratja,
 Děti materi odnoj —
 Bratjamъ — bratskija objatja,
 Kъ grudi grudi, ruká sъ rukój! ¹⁾

Postala sva navdušena Vseslovana. Nič političnih utopij ni bilo v najinem navdušenju. Najino Slovanstvo je bila pesniška ideja, bilo je ideal, okoli katerega so se sukale vse najine misli in želje — vse, vse sva imela, misleča na to Slavjanstvo. Biló nama je, kakor bi se bil ves svet zaklel zoper ta ideal. Tedaj sva v mladeniškem ognju klicala vso Evropo v boj, v boj pošteni, sveti. Najino sree je gorelo za Avstrijo, a to domoljubno čustvo ni zadušilo rodoljubja; sanjala sva zlate sanje o dušni vzajemnosti ljubečih se bratov, o velikem kraljestvu vseslovanske omike, katero bo breztelesno, idealno, krepek steber jedino prave človeške omike proti vplivom vse uničujoče zapadne propalosti. Takrat sva vnetá deklamovala s Puškinom:

Иль намъ съ Евроpoj споритъ novo?
 Иль Русkij отъ побѣдъ отвыкъ?
 Иль мало насъ? Или од Permi до Tavrudy
 Отъ Finskiхъ hladnihъ skalъ до plamennoj Kollidy,
 Отъ potrjasennago Kremlja
 До стѣнъ недвижнago Kitaja,
 Stalnoj ščetinoja sverkaja,
 Ne vstanetъ Ruskaja zemlja? ²⁾

Včasih sva se vzbudila iz svojih sanj, in ko sva videla, da je istiniti svet drugačen, nego oni, katerega sva si ustvarila sama, polastila se naju je neskončna bolest; čutila sva „vesoljno gorje“, bila najnesrečnejša človeka na svetu:

Съ тоj поры, ja vѣрju: sčastje skolzko,
 Ja bezъ slezъ ne poživaju dnja;
 Отъ Moskvы до Jurjevceвъ-Povoljska
 Нѣтъ lica несčastнѣе menja! ³⁾

Tako sva prišla do onega skrivnostnega pesimizma, kateri se čuli žalostnega, da bi v tej domišljeni žalosti čutil sladkost, — kateri se čuti

¹⁾ Homjakov v zborniku „Slavjanstvo“. Sanktpeterburg 1877, str. 131.

²⁾ Sočinenija Aleksandra Puškina. Sanktpeterburg 1538, tom. III. str. 24.

³⁾ Stihotvorenija N. Nekrasova. Sanktpeterburg 1874, tom. III. Čast 6, str. 234.

zatiranega, da bi tem bolj čutil svojo, od celega sveta „ignorirano“, a zato tembolj vzvišeno vrednost.

Verjemi mi: ne želim si nazaj v te čase mladostnega koprnenja, a prevzame me vselej neka sladka otožnost, neko neizrazljivo domotožje, kadar se spomnim zadnjih let svojega gimnazijskega življenja. Bila je doba nespojljivih nasprotij. V šoli so nas uprezali v železni jarem discipline. Vsiljevali so nam z reizprosno strogostjo težavne vede: borili smo se z matematiko, vojskovali s fiziko, premlevali perijode rimskih in grških klasikov, ponavljali smo priučene slivospeve nemškimi pisateljem, ubijali si v glavo zgodovino, učili se na pamet verouka, žal da samo perijodično lekcije — za dober red.

Pa to je bilo vse šolsko. Kadar smo bili med seboj, goreli smo za vzore, delali najdrznejše načrte za prihodnost; že naprej smo se pojili s slavo, katero smo hoteli priboriti svojemu rodu. Zveza med vedo in med življenjem nam je bila tajna; tega nismo bili krivi mi, ampak šolska vzgoja.

Zato smo pa na tihem, v nasprotju s šolskim duhom, gojili vzore. Sami sebi smo se zdeli kakor ladija, katero hoče močen, nepremagljiv vihar odtrgati od brega vsakdanjega filisterstva, na kateri nas je vezala neizprosna veriga šolske discipline.

Prašaj me, čemu ti govorim o tem, čemu sem ti navel priče najinega mladostnega mišljenja?

V odgovor prašam jaz tebe: čemu si me razžalil?

Navajam ti odstavek iz tvojega pisma, s kojim si zadel ob struno, katero sem vedno zvesto čuval v srcu. Pisal si mi:

„Priatelj mi za naprej več biti ne moreš. Zatajil si vzore, za katere sva se ogrevala v zorni mladosti. Postal si grobokop narodov, ko si šel med one, katerim je vera nad narodnost. Brezdomovinec si, in s takim jaz kot narodnjak ne morem imeti nobene zveze.“

Ko bi vedel, da si te besede zapisal s prevdarkom, zameril bi ti. A ker mislim, da si jih zapisal v naglici, prišedši iz vesele družbe, kjer se je krepko zabavljalo zoper „brezdomovince“, zapisal sem ti jih sem, da jih zopet prečitaš in premisliš, kaj si mi očital.

V odgovor navedel sem ti priče najinega mladostnega hrepenenja, in prašati te smem: Ali v tvojem srcu, v srcu „narodnjaka“, še tako glasno in čisto zvene glasovi teh nekdanjih vzorov, kakor v mojem srcu, v srcu zaničevanega „brezdomovince“?

Mladostni vzori gore v mojem srcu gorkeje, nego kdaj poprej. Ne tajim, da so se malo izpremenili. Izpodrinili jih niso drugi, tuji vzori, katerih prej nisem poznal, pač pa so dobili prejšnji nejasni konkretno, do-

ločeno obliko. Kar sem videl preje v tajnostnem polumraku, to gledam sedaj v polni, jasni luči; iz nejasnega vzora je nastalo trdno načelo. Spoznal sem, da vera in narodnost nista nespojljivi nasprotji, kateri se izključujeta, ampak da prva drugo spopolnjuje in ji daje temelj, na katerem stoji trdno. Vera razjasnjuje izvor in opravičenost narodnosti in določuje meje, katere ima po naravi. Spoznal sem, da mora na to pot kreniti, kdor hoče najti pravo narodnost, in da se ne more rešiti protislovij, kdor jo pojmuje drugače. Ljubezen do domovine žari živeje v srcu, katero se je dalo sčistiti po naukih katoliške vere, razum dobi novo svetlobo v luči njenih resnic. Kar vidi „narodnjak“ nejasno pred seboj, za kar se trudi bolj po nekem prirojenem nagonu, nego iz krepke, odločne samozavesti, to postane v luči vere jasno in razvidno; pravo vrednost zemskega življenja zna ceniti samo oni, kateri je opazuje v luči nadzemskih vzorov.

Ali si krenil v stran od te poti? Bojim se. Čim mrzlejši si postajal proti meni, vedno bolj si se mi umikal, dokler mi nisi z osorno besedo odrekel prijateljstva in mi napovedal boj. Sovraštva ti ne bom vračal s sovraštvom. Čemu bi se sedaj sovražila, ko sva se nekdaj ljubila? Rad ti podam roko v spravo, saj vem, da si mladenič poštenjak, da iščeš resnico in hočeš spoznano resnico sprejeti. Zmota je že sama ob sebi mnogoglavata hidra, in dovolj posla ima, kdor se bojuje z njo. Čemu bi midva ščuvala proti sebi še zmaje sovraštva? Pri nas se tolikokrat govori o sporazumljenju. Že večkrat se je poskušalo, a doseglo se ni. Sedaj govorimo o sporazumljenju le še tako, kakor svoje dni Kant o metafiziki: da je nekaj, kar bi bilo lepo, a je nedosegljivo. Upajmo, da se motimo, kakor se je motil Kant.

Čestokrat je sporazumljenje nemogoče, ker vsakdo trdovratno brani svoje stališče, katero je že strastno zastopal v javnosti. Njegova politična barva se ga drži, kakor bi bila nerazdružljivo spojena z njegovim značajem, in boji se, da mu ne bi občinstvo očitalo brezznačajnosti, ako se odpove dosedanjim nazorom. Midva še nisva stala pred sodnim stolom javnosti; prosta sva in odločiva se lahko brez ozira na mnenje drugih ljudi.

Navadno se trdi, da je starost pogoj treznemu mišljenju. Pravijo, da takrat se sodi brez predsodkov, da izkušnja daje trdno podlago, na kateri se morejo snovati stalne sodbe. Ne upam se reči, da to ni res; a nekaj imava midva v tem hipu, kar nama daje prav najina mladost — in to je popolna sloboda odločitve. Bog ve, če jo bova imela še kdaj v življenju? Potnik, ki gre na potovanje, odloči se lahko za to ali za ono cesto, popolnoma trezno in brez predsodkov lahko preudari, kam naj

krene. Ako je že leta in leta hodil po izbrani poti, in še le potem spozna, da si je izbral napačno pot, mu je težko vrniti se na prvotno razpotje in po pravi stezi začeti znova potovanje.

Midva je nisva hodila niti po pravi, niti po napačni poti, ker jo šele začenjava. Tedaj sva na boljšem, nego oni, ki so si pridobili že mnogo izkušnje — a katere le-ta uči, da so hodili napačno pot. Kadar javno mišljenje pritisne človeku na čelo pečat te ali one stranke, ostane mu znamenje vse življenje; težko se zamenja z drugim. Midva še nimava nikakega znamenja. Pa vsak čas se je treba odločiti. Ali to ni dovolj razloga za vstrajno in natančno presojevanje? Ne bodiva brezmiselna, kakor večina sedanjih polizobraženih lahkomišljencev, katerih družabno stanje je bolj učinek raznih slučajnih okolnosti, nego njihovega zavestno pridobljenega prepričanja.

Srce me sili, da ti pišem te vrstice. Da izkušam vedno bolj spoznavati katoliške resnice in razširjati njihov vpliv na naše družabne razmere, kolikor premorejo moje slabe moči, štejem si v največjo srečo. Boljšega sklepa gotovo v svojem življenji še nisem storil. In ti me hočeš zaradi tega sovražiti? Ne verjamem. Predobro poznam tvoje blago srce. Bodi uverjen, da ostanem vedno tvoj zvesti prijatelj

Evgenij.

Ne vem.

Takó miló, takó mehkó,
 Pri senci mi je spet,
 Da jokal láhko bi smehljaje
 V otožno-lepi svet.
 Jaz sam ne vem, kako je tó,
 In kdó mi naj pové:
 Imam li raje, dal bi raje
 Od sebe to srce — ?

A. O. Klemen.

Odgovor.

Zakaj le tožne pojem jaz,
Zlo voljo kaže tvoj obraz,
Zakaj pretakam sôlze v pesnih,
Vprašuješ me pogledov resnih.

Ne vrè li pesen iz srcá,
Ki v njem čutilo dom imá?
Iz vnanjega svetá odseva
Vanj mrak noči in zarja dneva.

Veselje mu pomlad kali,
Kdor misli na begoče dni,
Ko v sladek sèn še le zaziblje,
Že krilo cvètno zemlja zgiblje.

V življenji kaplja pičel med,
Za njim ostane grenek sled.
Zamolkli glas spominov vročih
Brezup odpira dnij bodočih.

Hlepi po sreči živo duh,
A jok udarja mu na sluh;
Vsaktera krúhovna drobtina
Rošèna s sôlzo je trpina.

Vseh vzorov in težénj izraz
Beseda kratka skriva: jaz!
Leži bogatec v zlatem lošči,
Beraču kruha ne privošči.

Vse dela záse. Čas je hud
Brez cene blag namen in trúd.
Zavidnost ruje mej sosedi,
Prepír v naróda srèni sredi.

Kar sveto zdi se v téh očeh,
Poraja v drugih piker smeh,
Različna srea so nam dana,
Da ne umé zemljan zemljana.

Zakaj le tožne pojem jaz?
Tako veli mi tožni čas,
Veli mi duh, ki lepše sluti,
Veli srcé, ki globlje čuti.

A. O. Klemen.

Humoristične slike.

I.

Bella gerant alii, tu felix Austria nube!

Spisal V-r. = *Kliment = Peter Bohinjec.*

I.

Tam prebiva jaki Ravbar.
Nepremagan konjski glavar.

Národna.

ori na gradu Kravjeku je veselo življenje. — Iz vseh dimnikov se vali gost dim in na dvorišči so hlapci viteza Andreja Eberharda Ravbarja v polnem številu. Poskočne grajske deklice se sučejo okrog njih, dolge mize pa se šibé pod težo okusnih jedil in sladke pijače. Pod lipo godejo štirje godci, da odmeva po dolini.

Iz grajske line pa je gledal vitez Ravbar in dolga brada mu je visela po zidu. Saj pripoveduje kronist, da mu je segala v njegovem oseminšestdesetem letu do tal in nazaj do pasa.

A takrat je bil mnogo mlajši. Njegove pomenljive oči pa niso tičale v veseli družbi pod grajsko lipo. Tudi se ni radovalo njegovo oko zelenega sadnega drevja ob levi, ravno tako ne zelene vinske trte ob desni in ne živahnih rib v ribnjaku. Zagledal se je daleč tja čez snežnike, zamišljenosti njegove ni zbudila vesela družba pod lipo — — —

Vitez je dospel ravnokar tam od hrvatske meje, kamor je podil četo rdečehlačnatih Turkov. Bogat plen je donesel domov. Odtod gostija, katero je napravil svojim junakom.

Hrabri vitez je gledal veselo družbo na dvorišči, a sam ni imel komu razodeti svojega veselja. Sam je bil, tako sam, in zdaj po srečni vrnitvi iz nove zmage je čutil, da človeku ni dobro samemu biti.

Ravbarjevi sorodniki so bili naseljeni po drugih gradovih, osobito na Ogerskem; on pa je zrasel na Kravjeku in ni se mogel odločiti, da bi ostavil svoj rojstni kraj.

Imel je kakih petintrideset let. Ni bil dosti na svojem domu in že od svojega osemnajstega leta je bival največ na cesarskem dvoru. Cesar Maksimilijan II. mu je bil posebno naklonjen, izvolil ga je pozneje tudi za svojega dvornega vojnega svetnika. Umela sta se dobro, ker sta bila oba junaškega srca, svobodnega duha, živahne nravi in židane volje.

Ko je torej vitez Ravbar gledal tistega dne l. 1546. iz svojega grada tja čez bele snežnike, mislil je na cesarski dvor, mislil na cesarja, a srce mu je utripalo še za neko drugo stvarco na cesarskem dvoru.

„Zakaj naj bi jaz že ne prišel do miru ter si poiskal družice, ki bi mi sladila ure življenja? Klatim se okrog, zapravljam imetje in trpim samo za druge. Zdaj se mora kolo zasukati“.

Tako je mislil in sklenil vitez Ravbar. Tam na cesarskem dvoru se mu je vselil v srce ženski obraz, ki ga je navduševal in vodil v hudih bojih, češ brez borbe ni zmage. Vedel je, da brez cesarja ni družice in brez bojne slave ne cesarjeve milosti. A zdaj bodi že dosti bojnih lavorik in vitez Ravbar naj si poišče družico, ki mu osladi trpke boje z ljutimi Turki.

„Kozma!“ zakliče vitez iz ozke line. Družba pod lipo utihne za trenotek, veliki hlapec pa je potegnil še enkrat iz zelenega vrča ter hitel po stopnicah do gospoda. Polno zelenja je bilo no njegovi kučmi in obraz mu je rdel vina in veselja.

„Kaj zapove vaša milost?“

„Za jutri osedlaj konja sebi in meni in še četvero drugim hlapcem. Odrinemo na Dunaj do mojega prijatelja, cesarja Maksa, ponese mo mu veselo novico, da smo Turku spet zavili vrat“.

Kakor grom se je razlegal vitezov glas po prazni dvorani. Prebrisani Kraševci pa je takoj uganil, da gospodu nekaj ni prav.

„Kakor ste ukazali, žlahtni vitez, tako se zgodi. Toda zakaj ste tako potrti? Vitez Ravbar in žalost — to se ne strinja prav nič. Bodite veseli, kakor smo mi, vaši hlapci. Žalostni naj bodo tisti, ki so jih Turki zajeli“.

Vitez je dobro dela hlapčeva beseda.

„Kozma, ti si vedno vesel in vender veš, kje gospoda čevelj žuli. Kaj bi bilo, ko bi tebe ne imel? Vzemi dve lahti platna in dva stara rži, ter nesí to svoji stari, da napravi otrokom novih srajc in hlač ter jih dobro nasiti. Tako plačujem tvojo zvestobo“.

„Hvala Vam, zmagoviti vitez! moji starki pa dosti moke in mesa, da vzredi sinove kakor sem jaz, veliki hlapec žlahtnega gospoda Ravbarja“.

Kozma zauka in odide.

Vitez pa še pokliče hlevarja, kateremu priporoči konje, in kuharici Agati pa naroči, da naj dobro gospodinji.

Nekaj časa pozneje je že trdo sopol v svoji postelji.

Tam pod lipo pa se je čulo še pozno v noč petje in godba.

II.

Si mlado zvol' Alenció
Alenció kraljičico —
Národna.

Šest lepih konjičev je razgetalo drugo jutro pred grajskim hlevom: štirje rjavci, eden vranec in eden belec. Oprava se je svetila in lesketala ob žarkih jutranje zore, konji pa so se nestrpno prestopali in kopitali ob tla. Brdki hlevar jih je držal za dolge brzde ter potrkaval po polnih vratovih.

Štirje najljubši in najhrabrejši hlapci — sami fantje — pristopijo tam iz lesene pristave. Iz grajskega pritličja pa prikoraka junaški Kozma. Precej rejen je bil in velik za vse druge. Brisal si je usta, v katera je malo prej založil nekaj mastnega v kuhinji. Agata mu je rada kaj ocvrla za na pot.

„Kaj neki se gospodu tako mudi na Dunaj?“ poprašuje hlevar svoje tovariše.

„Ne bode nič dobrega. Sovo sem slišal sinoči tam v bukovji“, modruje mladi hlapec majaje z glavo, na kateri se je lesketal svital šlem.

„Kaj sova? Ali ne veš, da se zdaj čuk ženi? Vsak po svoje.“

Čuk se je oženil, hopsasa
Sova ga je vzela, tralala“ —

utakne se v pogovor veliki hlapec in začne peti, da bi fante osvobodil domožalja.

„Meni so pa mati dostikrat pravili, da nič dobrega ne pomeni, če človek sliši sovo skovikati“, povzame mladenič besedo.

„Kaj mislite, da morate vse vedeti, kar vem jaz in gospod“, odvrne mogočno Kozma gladeč svojemu vrancu črno grivo.

„I kaj, k cesarju gre, ker sta tako prijatla!“ ugane drugi hlapec.

„Tako je, Marko! Ti imaš glavo na pravem konci. Kam pa pojdemo drugam. Saj tudi jaz ženo najprvo objamem, če se vrnem domov. Dá mu cukerčka na usta in vse je pozabljeno“, odreže se šalivi Kozma.

„Seveda mi tega ne moremo tako, kakor oče Kozma“, odgovarja mladenič smejoč se dobrovoljnemu načelniku.

„Jaz tudi menim, da ne. Mlečniki ste še. Kadar pa bodete sedemkrat zobali črešnje s turškim hlačarjem, kakor jaz, potem si bodete že lahko poiskali svoje jarice. Kdor pa se prezgodaj pomehkuži, kakor tale hlevar, ne more požirati Turkov. Zato pa ima vitez prav, kakor vselej. Posnemajte ga! Kdaj bi bil že lahko snubil cesarjevo hčer — pa noče“

„Kar ni, še lahko se zgodi“, odvrne užaljeni hlevar. „Kozma lahko norce brije, ker se zna prilizovati gospodu kakor kuhinjski maček Agati“.

Kozma bi se bil razhudil do živega, da se ni vitez pokazal na dvorišči. Lesketal se je, kakor bi se jutranja zora prala v bistri studenčnici. Viteški oklep se ga je oprijemal in sablja očetova mu je visela ob strani. Šlem se mu je svetil v zlatu in divjega petelina perje je vetriček preveval. Kadar se je odpravljajal na vojsko, ni se nakitil tako — pač pa, kadar je odhajal na svatovščino ali na obisk k cesarju.

Zato so hlapci takoj uganili, da se ni bati. Kozma je vedel, da hudega ne bode to pot. Če pa na potu odbijejo na svojih dobrodruštvih kakemu klativitezu uho ali nos, ne bi bilo nič nenavadnega za tiste čase.

Slovo je bilo lahko. Saj so zasedlali svoje konje sami samci. Le Kozmi je žena mahala z roko, utrokom pa govorila: „Oh, kako dober je naš vitez! Spet smo založeni za dolgo časa“.

Ko je zvonilo sedem v bližnjih cerkvah, bližal se je vitez Ravbar s svojim spremstvom beli Ljubljani.

Cesar Maksimilijan II. se je seznanil v svoji mladosti z vshodno-friško grofico Šartseginko. Ta mu je povila hčerko Heleno, ki je slovela takrat na cesarskem dvoru po svoji lepoti in po svojih krepostih. Ta groficija hčer je obtičala vitezu Andreju Eberhardu Ravbarji v spominu in v srci. Že je hotel cesarju razodeti svojo srčno skrivnost, a ni si še upal. Sklenil je cesarju zvestobo in udanost še bolj utrditi in za to je še enkrat udaril na Turčina s skrivnostjo v srci. Tudi to pot se je vrnil zmagovito iz vojske, potem pa je sklenil razodeti cesarju Maksu svojo namero. Groficična Helena je nekaj sanjala o Ravbarjevi ljubezni; toda bala se je povedati cesarju.

Vitez Ravbar je zagledal s svojim spremstvom v jutru osmega dneva cesarsko mesto. Počival je eden dan, potem pa se pripravil za vsprejem pri cesarju Maksu. Z veseljem je poslušal presvitli vladar svojega vrlega junaka, ki mu je na dolgo in široko opisal zadnjo svojo prasko z bojevitim Turčinom. Po vojnem posvetu pa razodene cesarju tudi skrivnost svojega srca.

Maks je bil svobodoljuben mož, ki je znal ceniti vrline svojega prijatelja. Odgovoril mu je, da drugi dan dobode odgovor na njegovo snubitev.

Drugi dan pa stopi vitez Ravbar s trepetajočim srcem pred svojega gospoda, ki je sedel na zlatem prestolu in vrtil v roci zlato žezlo.

„Dragi mi vitez slavne rodbine Ravbarjeve! Jaz ti dovolim, da pritisneš na svoje junaško srce rahlo cvetico moje Helene. Toda povem

ti, da moraš biti še zadnji boj za izvoljenko svojega srca. Oglasil se ti je tekmeč, čegar viteštvo slovi po vsi španski deželi, kakor slovi tvoje po naši državi. Lep vitez je, višji od tebe in možak, da ga mu ni para. Tudi on snubi grofico Heleno“.

Kranjskemu vitezmu se oči zasvetijo in pesti nabirajo. Z globokim poklonom poljubi roko visokemu gospodu in razburjeno poprašuje:

„Ali smem vedeti, Vaša cesarost, kakšen boj me čaka s španskim prihajčem?“

„Jaz bodem razložil, čegava bode Helena! Bojevalo se bode na cesarskem dvoru: tako je želja grofična. Oba sta junaka, oba možaka — toda eden vaju je vender močnejši? Ti stareš železno podkev z rokama, španski vitez pa dvigne zvon dvorne kapele z edno roko. Kdo naj razsodi? Jutri torej se bode tekma vršila in tisti dobi grofico Heleno, kateri zmaga. Kako se bodeta poskusila, določila bode Naša cesarost“.

S smehom na ustih je odslovil cesar Maks svojega kranjskega viteza.

III.

Ko v tretje vkup zaderžala,
Takrat se dobro počita —
Za vselej boj razločita.

N á r o d n a.

Velik, s peskom posut prostor se je razgrinjal pred cesarsko palačo. V ozadji je bil napravljen širok oder za gledalce.

Solčni žarki so razbelili beli pesek na tekmišči in le leseni oder je bil s smerečjem in lipovino pokrit.

Vsa cesarska gospoda se prikaže na odru, ki je bil z žametom prevlečen in s cvetjem natresen. Od desne so prihajali bogato opravljeni vitezi, od leve pa ljubeznive dame z grofico Heleno v sredini.

Klicar zakliče in prikažeta se na drobnem pesku junaška tekmeča, izza levega zastorja španski junak Ferdinando, izza desnega pa kranjski vitez Andrej Ravbar. Vljudno se poklonita cesarski gospodi in obeh pogled obvisi na dami, ki je sedela v sredi na žametastem stolu. Ta pa jima prijazno odkima z nekako veselo-grenkim nasmehom. Bila je grofična Helena: visoka in vitka z bledim čarovitim obrazom.

Vse je pripravljeno, le cesarja Maksa pričakujejo. Naposled stopi izza škrlataste zavese ter sede na svoj prestol. Dobrovoljen smeh mu je igraval na ustnicah, ki skoro ni bil primeren za visokega dostojanstvenika. Črno zapečateno pismo pomoli pristopivšemu klicarju, ta pa odpre cesarski list in čita z visokim glasom:

„Slavni junak španske domovine Ferdinando in vrli kranjski vitez Andrej Eberhard Ravbar snubita grofično Heleno Šarfseginko. Naša cesarost jo zaženi temu, ki drugega premaga na tekmišči. Kdor spravi drugega v vrečo, tisti je ženin grofične Helene. Tako je volja Naše cesarosti“.

Silen smeh se je polotil gospode na okrašenem odru. Celo Njegova cesarost je ploskala z belimi rokami na kolena, s škrlatom pogrnena. Grofični Heleni pa je rdečica polila beli obrazek.

Tekmeča sta sprejela cesarski predlog z vso udanostjo. Malo pogledala sta se, potem pa poklonila cesarski gospodi ter izginila za zavesami.

Ko bi bil kdo drugi napravil ta dovtip, težko bi bil odnesel zdravo kožo s cesarskega dvora. Toda šalivemu cesarju ni zameril nihče, najmanj pa Ferdinando in Ravbar.

Odložila sta kopje, oklep, meč in drugo viteško opravo.

Klicar pa je že prinesel na tekmišče dve obilni vreči iz belega platna, obsežne po velikosti obeh junakov.

Tekmeča se spet prikažeta brez viteške oprave. Poklonita se in sprejmeta iz rok klicarjevih vsak svojo vrečo. Vržeta vreči na stran, sama pa se postavita nasproti.

Borba se prične.

Prekanjeni Ferdo poprime Ravbarja z nekako prirojeno lahkoto za debele roke, predno je ta premotril bojni načrt. Kranjski vitez se mu ni preveč branil, češ: čakaj! Toda Ferdo ga je držal krčevito, da mu Ravbar ni mogel rok iztrgati. Ali Kranjec nasloni komolce na svoje prsi in dvigne Španca od tal. Toda ta ni izpustil. Kar prime Kranjec z ustmi za Špančevo uho. Za uho pa se je Ferdo bal in zdajci izpusti roke Ravbarjeve. Zdaj ga je imel Kranjec v rokah. Toda Španec zdrsne z lahkoto po belem pesku. Ravbar hitro izpusti njegove roke, ker ga je mislil na tla poriniti. Ali zviti Ferdo je zdrsnil nalašč in ko je planil nasprotnik po njem, že je pritisnil njegovo glavo k tlom in Ravbar se je zavalil po razbeljenem pesku . . .

Glasan „vivat Ferdinando“ se je razlegal tam od odra, ko je španski vitez sedel na Ravbarjeve prsi.

Premetavati sta se začela po drobnem pesku. Da je imel Španec vrečo pri rokah, težko bi se bil Ravbar rešil. Tako pa je potegnil nasprotnika za vrečo, a kranjski vitez mu je izpodmaknil noge, in padel je Ferdo na-nj, da je Ravbar kar zaječal. Toda hitro se obrne po strani in že tišči svojega nasprotnika za dolgo grlo. Vleče ga za vrat do svoje vreče. Španec je butal z nogama ob Ravbarjeve prsi, toda nič ni poma-

galo. Ferdinandova glava se je skrila v široki vreči. Po tekmišči pa odmeva „vivat Ravbar“...

Ali Španec si je znal pomagati. Kar sam je smuknil v dolgo vrečo, in ko je Ravbar stopala tiščal vanjo, pogledal je Ferdó iz vreče. Raztrgal je namreč z zobmi in rokama zašiti konec vreče. Predno se je kranjski vitez zavedel, že je skočil Španec na noge, ognjen v strgano vrečo.

Toda Ravbarju nasprotnik ni delal dosti preglavice. Ni se menil za novi „vivat Ferdinando“, zlahkoma je povernil polno vrečo na tla, kajti jetnik ni mogel premikati nog. Spet ga je tiščal Ravbar za vrat. Polegnil ga je za razbeljeno glavo do druge vreče, ki je bila za njega umerjena. Ni ga slekel, ampak kar potisnil ga je v krajšo vrečo, ki je bila njegove dolgosti. Bolj pa je pazil kakor prej, da mu zvita španska buča spet ne pregrizne nove vreče. Ako je zapazil, da mu grize vrečo, tlesnil ga je s pestjo po ustih. Precej so mu dala opraviti Špančeva dolga kolena. Toda porinil jih je naposled s tako močjo v vrečo, da je nekaj zahrščalo in Ferdinando je zaječal: „Misericordia!“

Vitez Ravbar zaveže vrečo z motvozom in dvigne „užakljanega“ Španca na svoje rame.

Še zdaj pravimo: „V žakelj ga je djal!“

Tam od cesarske gospode pa je zagromel nebotičen „vivat Ravbar“, ki se še ni polegel, ko je treščil kranjski vitez španskega junaka pred cesarjevi prestol.

Kar cedilo se je Ravbarju po ogorelem obrazu in dolga brada njegova je vihrala po soparnem zraku. Tam iz damske družbe pa je pristopila grofična Helena ter pomolila svojo belo ročico junaškemu zmagovalcu v poljub. Kaplje znoja so pale na belo rokavico groficiño.

Njegova cesarost se prijazno nasmehne in potrka Ravbarja na močno ramo.

Španski vitez je že pogledal iz platnene vreče in s povešeno glavo zbežal za zaveso. Tudi vitez Ravbar se je odstranil za hip, oblekel spet viteško opravo ter pokleknil pred groficiño Heleno. Lahno ga prime žlahtna gospodičina za roko in povede pred cesarja Maksimilijana. Cesar pa je spel nad njima svoje roke in vskliknil z majestetičnim glasom: „Bella gerant alii, tu felix Austria nube!“

Vitez Ferdinando se je vrnil v svojo domovino, Andrej Ravbar odvedel grofico Heleno na Kranjsko.

In spet je bil vesel dan pod grajsko lipo na Kravjeku. Gost dim se je valil iz dimnikov, silno je dišalo iz grajske kuhinje; hlapci pa so se gostili in veselili ob dolgih mizah, katere so obložile grajske dekline z dišečimi jedili in penečo vinsko kapljico. Peli so in plesali, godli in ukali. Ta dan je bil dobre volje tudi grajski gospod.

Ni slonel zamišljeno na ozidji in zrl tja za bele snežnike, saj je imel doma tisto stvarco, za katero je hrepenel, grofično Heleno, ki mu je razveseljevala sree in sladila življenja dni! Veliki hlapec Kozma pa je povpraševal svoje tovariše: Ali vam nisem pravil, da mora biti tako?

Vresi.

Vscvetela zgodaj si, pomladna vresa!
Po dolih sneg leži, in ti veselo
Na strd iz panja vabiš že čebelo
In boš vabila skoro jo do kresa.

Ne straši zimskih te meglâ zavesa?
„Nikdar! Saj grel me sneg je zimo celo,
A zdaj pomladi solnce bo me grelo.
Navadim se in ne bojim ničesa!“

Ti vzor si moj, pomladi cvetka rdeča!
Ne žarko solnce, zima ne ledena
Ne vskrati sreče ti in ne poveča.

Tako se jaz navadil bom bremena,
Ker vem, da večkrat lice menja sreča,
Zato nikdar ne vpognem ji kolena.

A. O. Naum.

Za čast!

Piše Vasilij.

I.

Ravno je odbila ura s počasnimi udarci devet zjutraj, ko je vstajal v neki čislani ljubljanski hiši gospod Vinko B., studiosus iuris, kakor je bilo zapisano na vizitnici, pribiti na vratih. Treba je bilo, da je dalgosp. Vinko to natisniti, drugače bi bil pač malokdo vedel, da biva tu studiosus, ki se uči pravoslovja. Zakaj imel je ono epidemično bolezen vseučiliščenikov, katera v kolegiju povzroča neznosne bolečine in tira človeka v prostost. Navadno ga goni nekaj časa okoli po ulicah in nasadih, potem pa ga z neizprošno silo tira v bolnišnico, v kateri se zdravijo taki ljudje — v gostilno. Tam se zaradi blažilnega vpliva piva in tobaka počasi poležejo bolečine, dokler se ne pojavijo nove.

Gospod Vinko je torej vstal — in to je že nekaj, kajti vstajanje mu je bilo poleg rimskega prava najzopernejša reč na svetu. Na pol oblečen se je stezal nekaj časa sredi sobe, potem pa stopil pred veliko, lepo zrcalo, ki je stalo v kotu. Videlo se mu je, da nekaj važnega preišljeje. Sedaj stopi k omari in začne premetavati obleke. Katero bi si izbral? Tista ne sme biti, kakor včeraj, to je gotovo, a katera? Vzel je v roke nekaj hlač, a nobene mu niso ugajale.

„Te so preozke, to sedaj ni v modi; ta barva se ne strinja z obrazom,“ preišljeval je gospod Vinko, in videlo se mu je, da mu je mnogo do tega, kako bi pogodil pravo.

„To bo za danes!“ vskliknil je slednjič in privlekel čisto belo obleko na dan. Kmalu je stal oblečen pred zrcalom. Grd je bil gospod Vinko v tej obleki, jako grd, a eleganten. In to je poglevitno.

Ko je po natančnem in tehtnem premisleku prišel gospod Vinko do sklepa, da je to oblačilo res vzor popolnosti in krasote, začelo se je drugo opravilo, morda še važnejše od prvega: gospod Vinko se je začel česati in urejevati svoje brčice.

To delo je pa dolgotrajno, in mučno bi bilo za čitatelja, ko bi mu našteval vse umetnosti, katere so pomagale gospodu Vinku pri tem poslu. Zato ga ne motimo. Poglejmo ta čas drugam.

II.

V krčmi pri . . . se je zbralo nekaj mladeničev, ki so tudi zapustili svojo „alma mater“ za nekaj časa, da se odpočijejo v domovini. Njihovi

obrazi so bili zaspani, in oči so se le mežikuje odpirale. Včasih se je kateremu prav široko zazdehalo — videlo se jim je, da so se prošlo noč mnogo trudili. Gospod Rován je imel dolg in krepek govor, v katerem je bila vsaka druga beseda: domovina, čast, slava, boj, izdajica, narod! In tovariši so burno pritrjevali in klicali: „Slava! Živijo!“ in ročno praznili čaše, četudi so bili hripavi in zaspani.

Rován vrže v kot odgorelo smodčico, podpre si glavo z obema komolcema, pogleda v strop in počasi vzdihne: „Dolg čas je!“

„Res je“, pritegne drugi. In molčali so nekaj časa. —

„Poginiti bi morali od dolgega časa, če ne bi bilo včasih takih veselih večerov, kakor sinoči“, reče tretji.

„Smola, drugi dan nas pa glava boli!“ zine drugi. In zopet je nastal molk.

Med tem se je pa ozrl Rován po sobi in zapazil pri precej oddaljeni mizi drugega mladeniča, beročega časopise.

„Miha, Jože“, šepetne tovarišema, „ali vidita Kržiča?“

„O, izdajica!“ pritegneta ta dva. „Treba ga je malo v škripce vzeti.“ In prenesli so vsak svoje pivo bližje k oni mizi.

„He, kolega, zakaj te pa sinoči ni bilo zraven? Vsak pošten človek mora biti vesel take družbe. Ti se nam pa izogibaš? Kaj, ali morda drugam zahajaš?“

„Kaj ste pa doživeli tako lepega?“

„Toliko lepega, da ti vsega tega še vreden nisi. Krok slovenskih dijakov v povzdigo narodnosti in zloge — in ti ne prideš? Točno po „križevačkih statutih“ smo se zabavali, in ti si upaš še vprašati, ali je bilo kaj lepega?“

„No, kaj ste pa storili za narod?“

„To se bo pokazalo, kadar vzraste seme, ki je mi sejemo v slovenski narod.“

„Po krčmah.“

Rován se obrne k tovarišema:

„Fantje, Kržič nas zasmehuje, se roga sveti stvari, ali ni to izdajalstvo?“

„Še imena ni za tako početje. To diši že po klerikalstvu“, hudejeta se ona dva.

„Takoj ga pokličem na dvoboj“, preti Miha. „A kaj, ta šema ga še ne sprejme.“

„Saj res, na dvoboj ga pozovi! Bo vsaj pokazal, če hrani kaj moštva v sebi.“

„Torej, gospod Kržič“, reče Rován slovesno, „vi zasmehujete naše narodno delo, ste na glasu kot izdajalec in klerikalec, bratite se s črno gardo, da se kratko izrazim, vi ste v sramoto akademični družbi, kateri je čast najvišja stvar na svetu.“

„Ti vražja kukavica, zdaj pa govori“, dopolni Miha Rovánov govor.

„Tvoje očitánje, prijatelj Rován“, odgovori Kržič mirno, „je vedno tako, če se ti pove odkritosrčno: Jaz nisem brezverec kakor ti; jaz mislim, da akademik drugače lahko več stori za narod, nego če se poda v sramotno službo socijalnim demokratom in polni njih glasilo z obrekovanjem; jaz mislim, da velja božji zakon tudi za akademike, oni zakon, ki pravi: ne kradi, ne ubijaj itd.; jaz mislim, da je naš narod preveč dragocen, nego da bi mi poskušali ob njem pogubne eksperimente liberalizma in nevere; jaz mislim, da naše ljudstvo ne živi zato, da bi nas redilo in slavilo, ampak mi živimo zato, da mu žrtvujemo svoje moči; jaz mislim, da je večna sreča več vredna nego časna, in da nam krščanstvo ponuja oboje; jaz mislim, da je liberalizem najhujše gorje za naš narod, ker mu jemlje vero, nravnost, zadovoljnost in ga gospodarsko uničuje; jaz mislim . . .“

„Dovolj, dovolj“, vzroji Rován kakor vol. „Ti si sramota za nas, ti nisi vreden, da bi ti pošten človek pljunil v obraz.“

„To človeče se da nečuvveno razžaliti. Prav nič časti nima“, roga se Miha.

„Ta ima kaj časti? Požrešen želodec ima, zato je klerikalec.“

„Tovariši, če me sramotite osebno, me ne gane, saj sem tega že vajen; a če mi očitáte, da sem si dal kupiti svoje prepričanje, storite mi krivdo, katere ne morem trpeti.“

„Aha“, raduje se Miha. „Dvoboj naj sprejme.“

„No, pa se operi. Saj ti je znano, kako opere akademik svojo čast.“

„Misliš z dvobojem?“ odvrne Kržič. „Če bi sprejel dvoboj, bi še le dokazal, da sem ničvreden, brezčasten človek. Čast je duševno imetje, in kdor ne zna svoje časti drugače braniti nego z udarci, kaže ravno, da časti nima. Tovariši, mi naj bomo izobraženi ljudje! Mi se merimo z mečem pameti in razuma. Ako imamo kaj časti, dokažimo to s častnim življenjem in častnim delovanjem, ne pa na hunski način z jeklom v roci, kakor barbari.“

„O ti baba“, zadere se Rován, „tako zasramuješ akademiški običaj?“

„Bojazljivec je“, smeje se Miha.

„Torej“, reče Rován glasno, „jaz te pokličem na dvoboj, ker si me zasramoval.“

„Zasramoval te nisem, ker sem ti mirno povedal svojo misel. Dvoboja ne sprejemem, ker ga smatram za zločin in barbarstvo, sramotno za izobraženega človeka. Pač pa ti kupim za deset novcev črnila in papirja, da mi na njem dokažeš svojo čast in opravičenost svojih trditev, kakor se spodobi za omikane ljudi. Če hočeš, daš lahko natisniti.“

„Tako sramotjenje!“ vpije Rován. „Tovariši, poslušajte: Jaz proglasim Kržiča javno za neznačajnika!“

„Tako je“, pritrđita mu tovariša.

Kržič pa vzame klobuk, plača račun in odide — brezčasten.

III.

Bilo je na veliko soboto popoldne. Zvonovi so zvonili tako mило in blagoglasno, ljudje pa so vreli na cesto v prazničnih oblačilih: vstajenja dan, ki pomladi vsako stiskano srce, ki v obupajočo dušo lije sladko tolažilno, kliče te množice, da se radujejo, da upajo, da se napajajo s sladkostjo, katero vera vzbuja v duši revnega zemljana. Kar ima Ljubljana zalih lic in novih oblačil, pokaže se ta dan in se šopirno razpostavlja po ulicah. Vmes pa se trumoma pomika v cerkve množica, katera ne želi razkazati svoje krasote, ki je nima, ampak da s čistim srcem počasti Njega, kateri je smrt premagal. On jo vidi in sodi — ne po oblačilih ampak po sre. Kako ostudna se mu pač zdi marsikaka zala mladenka, katera, oprta na svojega spremljevalca, strelja z očmi po ulicah, kakor bi šla na lov, ne pa k velikonočnemu sprevodu!

Glejte ga, gospoda Vinka, tudi on je prišel danes med svet, in najlepše oblačilo je oblekel! Slok dečko je, raven, ponosen. Njegovo lice, katero včasih nima nič življenja, je danes živo rdeče, njegove oči, katere zrejo včasih mrklo in brezupno, goré v čudnem, strastnem plemenu. Ves živ je, gracijozno se suče in maha s paličico po zraku — i, kaj ne bi, danes je v službi! Dve gospodični spremlja, kateri kažeta svetu svojo toaleto. Kdor vidi Vinka danes, rekel bi: To je izobražen, duhovit človek! Seveda, za tako družčino je dovolj izobražen in tudi dovolj lep!

Od druge strani se prerijeta skozi množico dva naša znanca iz gostilne.

„Rován, ali vidiš tega petelina? Kako se nosi!“ reče tiho Jože.

„Pa res! Tak je, kakor bi ga bili v konfekciji izdelali. Danes je imeniten. Ali vidiš, koga spremlja? Hm, Jože, kaj praviš?“

„O, saj res! Za to si pa ti tudi že hodil. Meni se zdi, da je bolj srečen od tebe.“

„O vruga! Lotiva se ga. Izplačam ga!“

„Nastavi se mu, Rovan! To bo nekaj, če gre na limanice!“

Že so si blizu. Rovan se preriva brezozirno skozi ljudi, s krepkima komolcema odrivaje množico na desno in na levo. Ko pride do Vinka, sune ga prav nerodno s komolcem. Vinko se obrne razdražen.

„Ta divja, neizobražena množica! Gospodična dovolite, da vam pomagam iz gneče.“

„Kdo je neizobražena množica?“ ogласi se Rovan jezno. „Ti našemljeni komar si upaš razžaliti mene?“

Strašno razžaljenje! Vinku šine kri v glavo, strese se od jeze. V svojem srcu čuti nekaj, kakor pogum. Pa vendar bi se rad odtegnil temu prizoru, in vkljub svojemu ponosu bi gotovo odšel brez „satisfakcije“, a vpričo nežnega spola mora varovati svojo tako hudo užaljeno čast. Vspne se po koncu, prsi porine ven, glavo dvigne, seže v suktnjo in na videz hladnokrvno poda Rovanu svojo vizitnico.

„Gospod Rovan, s svojo krvjo bodeite oprali mojo čast.“

„Tu je moja vizitnica“, odvrne Rovan. „To sem hotel.“

Krohota je odideta Jože in Rovan, Vinko pa spremlja svoji gospodični trepetajočega srca. Kakor vojvoda se nosi, v svesti si junaškega čina, s katerim brani svojo čast. In vendar ga skrbi!

IV.

Velike sobote večer se je pomikal vedno bližje polnoči. V hiši je bilo že vse tiho. S prazničnim čustvom so legli prebivalci k počitku, nadejaje se, da vstanejo jutri z veselim pozdravom: Aleluja! Krist je vstal, aleluja!

Gospod Vinko pa je nemirno hodil po sobi. Lice mu je bilo razpaljeno, poteze na obrazu ostro zarisane, oči so mu stopale daleč ven, lepe brčice so razmršene štrlele križem.

„Dvoboj je sprejet. Nič me več ne reši. Rovan je posekal že marsikoga; ali mu jaz uidem? Šlo se bo za življenje in smrt!“

Vstopil se je Vinko pred luč in zrl nekaj časa nepremično v njo.

„Kakor luč brli in ugasne, tako životari človek, in nazadnje se zgrudi v nič, in konec je vsega!“

In urno je korakal dva, trikrat po sobi in si ponavljal te besede. Ali so ga prepričale? Zopet se ustavi, mahne z roko po zraku in reče na glas:

„Tako po ceni me pa ne bo posekal. Tudi moja roka je krepka in spretna. Morda zmagam jaz, in potem, o slava! stopal bom po mestnih

ulicah kot zmagovalec, in zavistno bodo gledali za menoj gimnazijci in tovariši; šepetali si bodo: ta je zmagal Rovana, katerega še nikdo ni; v njegovi krvi je opral svojo čast“.

To je bila prijetna misel za Vinka. Ni se mogel ločiti od nje. Na stol se vsede in zatopi v sanjarjenje o bojni slavi in časti...

Pa glejte ga, zopet dirja nemirno po sobi. Oh, če ga pa Rovana poseka! Kaj bo potem? Vidi v duhu, kako ga težko ranjenega dvignejo v voz in peljejo v bolnišnico, kjer nezavesten leži dolgo, dolgo. In Rovana vidi, kako z barvano čepico in s trakom pohaja po drevoredu in se baha: Najpreje sem ga razžalil, potem pa še nabil. Mi smo mi! Tako se varuje akademiška čast!

„Najpametnejši bi bilo, če bi se vsa stvar kakorkoli zavlekla. Pa kako?“

Gospod Vinko misli, misli...

„Dvoboj je po postavi zločin in se kaznuje...“

Olajšano srce mu vtripne parkrat veselejše, a takoj se mu zopet mrači čelo.

„A Rovana je častnik, kakor jaz. Biti se morava, brez odloga. In akademiška čast! O sramota, če bi me izbacili akademiki iz društva, ker sem onečastil društveni trak! Naj bo kakorkoli, bijem se. Življenje je tako dolgočasno in ostudno, da ni vredno počenega groša. Človek se zabava po krčmah, postopa dan za dnevom za ženskami, in kaj ima od tega? Po kroku boli glava. In kaj ima od žensk? Denar gre, kakor bi se topil, in nazadnje ima zastrupljeno telo, prekleto dolgočasnost in še sitnosti in tožbe. Ej, ni vredno živeti“.

To je bil sklep Vinkovega modrovanja. Ugasil je luč, legel v posteljo, a zaspal ni. Divje misli so ga mučile do jutra. Za nekaj časa je zadremal, a kmalu so ga vzbudili velikonočni zvonovi iz mučnih sanj.

Kako milo pojo zvonovi! „Raduj se zemlja, aleluja! Krist je vstal, aleluja! Stresla se je zemlja in se pomirila, aleluja!“

Vinko pa se premetuje po postelji. Skloni se kvišku in zopet omahne nazaj.

„O ti peklenska neumnost! Ali bom še živ zvečer?“

(Dalje prihodnjič).

Glasnik.

Slov. kat. akad. društvo „Danica“ je imelo dne 15. dec. l. l. svojo drugo zborovo sejo v zimskem tečaju. Predsednik je otvorivši zborovanje iskreno pozdravil društvenega ustanovnika in častnega člana gosp. poslanca Fr. Povšeta in društveni starešini g. poslanca K. Kluna in g. drja. Brejca. Po odobrenju zapisnika zadnje zborove seje poroča t. knjižničar o lepem napredovanju društvene knjižnice, katera se je zopet izdatno pomnožila; nekaj knjig si je društvo samo nakupilo — med njimi 11 zvezkov Jurčiča — nekaj pa so jih društvu podarili razni blagonaklonjeni dobrotniki, za kar se jim je odbor že dostojno zahvalil. Zatem poroča t. predsednik, da je neznan surovež društveni oklic v vseučiliški avli strgal z deske. Odboru se naroči, da poizve če mogoče svobodomiselnega tička in ukrene potrebne korake, da se dotični oklic zopet pribije na črno desko. Živahna in interesantna debata se vname ob vprašanju, se li društvo še v prihodnje naroči na list „Reichspost“ ali ne. T. Jankovič meni, da se je „Reichspost“ v poslednjem času odtujila svojemu prvotnemu namenu, da izza časa celjske afere ni več zgolj katoliški, ampak čim dalje bolj nemško-nacijonalni list, kateri Slovencem ne sme in ne more biti več simpatičen. Istega mnenja je v bistvu tudi g. starešina K. Klun, ki v daljšem zanimivem govoru pojasnjuje prvotni namen „Reichspost“-e in njeno sedanje razmerje napram naši notranji politiki. G. starešina dr. Brejce se ne zлага z g. predgovornikom in svari pred ono politiko, katera se pri nas na Slovenskem prav rada praktikuje: izbacenje listov je vedno odlozna stvar in marsikatero društvo se je na ta način že diskreditovalo; „Reichspost“ je že večkrat prav možato zastopala slovenske in sploh slovanske interese, biti ji moramo zato hvaležni; „Reichspost“ je jedini večji nemški dnevnik, ki ima odprta predala tudi za dopise z naših pokrajin; v „Reichspost“-i smo že pogosto razmislivali svoje opravičene želje in težnje. Če je pa „Reichspost“ v znani celjski zadevi stala v nam nasprotnem taboru, ne smemo iz tega sklepati na njeno sovraštvo do nas. Ni bilo pravično, toda bilo je umevno. Kar je „Reichspost“ sedaj teoretično zakrivila, nam v bodoče lahko poravna. Predlog g. drja. Brejca, da se „Danica“ še nadalje naroča na „Reichspost“-o, se nato sprejme z večino glasov. V zabavnem delu je govoril še g. poslanec Fr. Povše o naših domačih razmerah in poudarjal težko nalogo naših deželno-zborskih poslancev. — Dne 25. prosinca t. l. je imela „Danica“ svojo tretjo — to pot občno — zborovo sejo. Zapisnik o zadnjem zborovanju se odobri s pripomnjo, da se v prihodnje važnejši ukrepi in debate o njih natančneje zabeležijo oziroma specializirajo. Predsednik poroča o splošnem društvenem gibanju od zadnje seje, blagajnik pa o denarnem prometu; knjižničar konstatuje, da se je knjižnica zopet pomnožila za 19 zvezkov, katere je društvu podaril starešina g. drd. Fr. Pavletič. Pri slučajnostih se je ukrenila važna sprememba glede slovstvenega kluba. Uvažuje, da se nahaja mnogo slov. dijakov, ki simpatizujejo z „Danico“, pa zbog različnih vzrokov ne morejo pristopiti društvu, se sklene, da imajo

odslej v slovstveni klub vstop ne samo Daničarji ampak sploh vsak slov. dijak, ki sicer ni v nobenem društvu in se strinja z Daničinimi načeli. Predsednikom reorganizovanega kluba se izvoli t. J. Plečnik, tajnikom t. Št. Pregelj. Nadalje sklene zbor, da se mora društveni poslovnik dopolniti še tekom zimskega tečaja, in se voli v to svrhu odbor treh članov. Končno se za Daničinega zastopnika pri podpornem društvu za slov. visokošolce izvoli t. predsednik, za njega namestnika pa t. Zupan. Nato se zaključi oficijelni del zborovanja.

Akad.-teh. društvo „Triglav“ v Gradcu si je v občni seji z dne 7. sušca za II. tečaj izvolilo naslednji odbor: Predsednik: g. med. Rudolf Weibl; podpredsednik: g. phil. Franč. Vadnjal; tajnik: g. phil. Vladimir Herle; blagajnik: g. med. Josip Strašek; knjižničar: g. jur. Vladimir Levec; gospodar: g. jur. Slavko Krmavnar; odbornika namestnik: g. med. Franč. Šabec.

Odbor „podpornega društva za slov. visokošolce na Dunaju“ je pred malim v svojem sedmem letnem poročilu poročal slovenskemu občinstvu o svojem delovanju za šolskega leta 1894/95. Iz računskega poročila povzamemo nastopno: Dohodkov je imelo društvo skupaj 1122 gld. 68 kr.; od teh pripada osnovni glavnici 67 gld. 69 kr., prebitek 1054 gld. 99 kr. pa je bil društvena razpoložnina. Z lani izkazano osnovno glavnico v znesku 4472 gld. 38 kr. znašala je tedaj osnovna glavnica koncem šolskega leta 1894/95 skupaj 4540 gld. 7 kr., koji so naloženi nekaj v raznih vrednostnih papirjih nekaj pa v različnih večinoma slovenskih hranilnicah. Troškov je imelo društvo 1239 gld. 94 kr., in sicer 1163 gld. 25 kr. na podporah in 76 gld. 69 kr. upravnih troškov.

Po studijah je bilo med podpiranci 18 juristov, 13 filozofov, 6 medicincev, 7 tehnikov, 6 veterinarcev, 2 akademika kiparja in 1 konservatorist; po kronovinah pa 38 Kranjcev, 7 Primorcev, 6 Štajercev in 2 Korošca.

Znano je, da prekorigno društvo šteje še le sedem let svojega obstanka. V tem kratkem času je razdelilo na podporah dijakom kakor sledi: I. leto (1888/89) 564 gld.; II. leto (1889/90) 908 gld. 66 kr.; III. leto (1890/91) 974 gld.; IV. leto (1891/92) 456 gld. 25 kr.; V. leto (1892/93) 790 gld. 50 kr.; VI. leto (1893/94) 1497 gld. 80 kr. in VII. leto (1894/95) 1163 gld. 25 kr. — tedaj skupaj v sedmih letih lepo vsoto 6336 gld. 46 kr.! Te številke pričajo lepo o narodni požrtvovalnosti našega domačega občinstva. Vendar pa si ne moremo kaj, da ne bi pri tej priliki glasno apelovali na vse narodove sloje, kojim je blagor akad. mladine, up in prihodnost našega naroda ne samo na jeziku ampak v resnici pri srcu. Čestokrat se sliši in bere o bedi posamičnih slovenskih dijakov, bere se in zopet pozabi. Neprijetna in odiozna naloga je dijaku, delati propagando v lasten dobiček; toda iz tega namena ne pišemo teh vrstic, pišemo jih radi tega, ker smatramo za svoje narodno dolžnost, da za časa obvestimo slov. občinstvo o kritičnem gmotnem položaju, v katerem se nahaja večji del naše akad. mladine. Nas potem ne zadene nobena krivda, ako vsled nemilih gmotnih razmer ta ali oni

nadepolni mladenič studije zanemari in gre — sit venia verbo — s trebuhom za kruhom; — kruta gmotna sila mu je zatvorila vseučiliška vrata, narod pa izgubi člana svoje inteligencije. — S posebnim zadoščanjem konstatujemo veliko zanimanje za dijake od narodnjakov ob slov. mejah. Umevno. Tam se pač najbolj čuti pomanjkanje narodne inteligencije. Čuvajmo svoje meje! Čuvamo jih pa najbolje s tem, da pomnožimo ob njih narodno razumništvo!

Zakaj? — Zato. Neradi pišemo o razporu, ki se je prav pred kratkim vnel med „podpornim društvom za slov. visokošolce na Dunaju“ in pa slov. naprednim dijaštvom. Duhovi so uže itak hudo razburjeni, in mi bi ne hoteli povzročati novega prepira. Toda ker stvar utegne imeti resne posledice za vse slov. dijaštvo, naj tudi mi spregovorimo par besedij, vzlasti ker se je v tej zadevi že po slov. dnevnikih apeovalo na javno mnenje v domovini. Časnikarsko borbo je otvorila „Slovenija“, središče naprednega dijaštva, ki je v „Slov. Narodu“ z dne 7. marcija t. l. objavila nastopno „Poslano“: „Podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaji je od svojega početka do leta 1894/5 vabilo k svojim rednim odborovim sejam predsednika ali zastopnika akad. društva „Slovenije“, kateri je odbor informoval o potrebi dijakov in pomagal mu pri vzprejemanji prošenj in razdelitvi podpor. V svojem šestem letnem poročilu 1894., stran 5, pa se odbor podpornega društva odreka tej pomoči, češ, „Slovenija“ ni več zbirališče in zastopnica vsega dijaštva. Podporno društvo v istem poročilu toži, kako težak posel ima odbor pri razdeljevanju podpor radi nedostatnosti ubožnih spričeval, in da se lahko primeri, da semtertje kak podpiranec dobi več jedilnih znamk ali goldinarjev, nego bi jih v razmerji z drugimi, bolj potrebnimi zaslužil. Kdo pač bolje pozna ubožnost prosilčevo, kakor predsednik društva, katerega član je prosilec? Komu zaupa prosilec ložje svoje gmotne razmere, kakor svojemu tovarišu? Dasi obstoja na Dunaju še kat. akad. društvo „Danica“, smatra se vender „Slovenija“ jedino pravo zastopnico slovenskega dijaštva na Dunaji. „Slovenija“ šteje 110 članov, dočim jih ima „Danica“ jedva toliko, kolikor „Slovenija“ čez sto. Te številke govore jasno. Iz teh razlogov je zbor „Slovenije“ v seji 8. junija 1895 sklenil resolucijo, po kateri naj podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaji zopet vabi k svojim odborovim sejam oficijelnega zastopnika „Slovenije“. Odgovor je bil negativen; in ko je „Slovenija“ letos v januarju ponovila svojo zahtevo, dobili smo od podpornega društva odgovor: „odbor podpornega društva je v svoji zadnji seji pri tej točki prešel na dnevni red“. Na tak odgovor, nepristojen imenovanemu društvu, je zbor „Slovenije“ v seji 14. svečana 1896 sklenil, pretrgati vsako oficijelno vez s podpornim društvom za slovenske visokošolce in s slov. klubom na Dunaji ter ta sklep objaviti s tem v slovenskih časopisih. Dunaj, 2. sušca 1896. Za odbor akad. društva „Slovenije“: stud. phil. Jožef Reisner, t. č. predsednik. Stud. iur. Franč. Goršič, t. č. tajnik“. Na to po obliki in vsebini nedostojno in izzivajočo kritiko je odbor „podpornega društva“ v dan 20. marcija t. l. v „Slov. Nar.“ pojasnil svoje po dejanskih razmerah popolnoma opravičeno postopanje; izrecno za-

trjuje, da „podporno društvo za slov. visokošolce na Dunaju, ki računa na pomoč vsega slovenskega občinstva, se ne sme ozirati na kakekoli domače ali dijaške stranke“; radi mu tudi pritrdimo, da „podporno društvo ni torišče, na katerem bi naj skušali kakikoli opozicijski vodje, predsedniški kandidatje in predsedniki svojo moč, ali se pa nad njim maščevali, ker so dobili od odbora — ukor zaradi zlorabe podarjenih njim obednic“. Zavrnitev, katero si je skupila „Slovenija“ to pot, je precej pikra in ostra, toda vrlo zaslužena. Ne čudimo se odboru „podp. društva“, če mu je napram neznosni ošabnosti nekaterih sem ter tja odločevalnih Slovenijinih krogov že vendar pošla potrpežljivost. Ožigosal je prototipne nezadovoljneže pred slovenskim občinstvom, sebi in ostalemu dijaštvu pa priboril potrebnega zadoščenja. Naloga, ki jo z mnogim vspehom že toliko let rešuje „podporno društvo“ nabirajoč in deleč podpore, res ni, da bi jo imenoval lahko. Kako presoditi dosti pravično in objektivno potrebo in hkrati tudi vrednost posamičnega prosilca? Zato je bilo do pred nekaj časa običajno, da je akad. društvo „Slovenija“ k odborovim sejam „podp. društva“ pošiljalo svojega zastopnika, ki je odbor poučeval o dejanskih razmerah posamičnih dijakov — prosilcev, v kolikor jih ni bilo mogoče dosta uvideti iz priloženih spričeval. Ta Slovenijin odposlanik naj bi bil nekak korektiv, ki naj bi omogočil kolikor največ pravično in vsakratnim potrebam prosilcev primerno poslovanje „podp. društva“. Brezdvombeno je bila taka uprava umestna, dokler je bila „Slovenija“ jedino zbirališče slov. akad. mladine. Toda tempora mutantur — in tudi „Slovenija“ ni več takšna, kakoršna je bila pred leti. Dočim je bila preje konsolidirano društvo, ki je na desetletja vodilo slovensko mladež ednakomerno po poti narodnih vzorov, porodili so se zadnja leta v njeni sredini pojavi, ki izpričavajo, „dass etwas faul ist im Staate Dänemark“. Poglej Slovenijino zgodovino baškar preteklih let! Vsak tečaj dva, trije različni odbori, vekovečni prepiri in razdori, neprestane revolucije! Stranka streže stranki po življenju in oblasti, in krha se dolgoletno vzajemno prijateljstvo med Slovenci in Hrvati! In zakaj? Zato ker je Slovenijina oblika vsako leto posebe zavisna od vetra, kateri prinesejo jeseni z zrelostnim spričevalom nastopni akademiki z ljubljanskega in drugih gimnazijev. Potem pa se svet čudi, da take jesenske razmere nekaterim odločnim dijakom niso ugajale, in so si le-ti v „Danici“ zgradili svoje ognjišče, kjer se goje stari slovenski ideali in branijo pred pogubonosnimi novodobnimi, slovenskemu narodu tujimi političnimi in družabnimi nazoranji! Res da nas še ni mnogo po številu, toda tolaži nas zavest, da še danes baš tako kakor pred stoletji velja prislov: Non quid multitudo sed quis melius! Veseli nas, da to prepričanje čim dalje bolj prodira tudi v domovini. Terorizma smo vzlasti pri nas na Slovenskem že yajeni; toda terorizem, kakoršni se je osmelila napram „podp. društvu“ uprizoriti „Slovenija“ s svojimi 110. člani, katerih pa je mnogo samo na — papirji, je species sama zase. — Napad gg. Slovenijanov na „podp. društvo“ pa bi se smel naravnost imenovati zavraten, ako je res, kar se govori v dijaških krogih, ki so nam po svojem mišljenju tuji. Nekateri gospodje bili so namreč tako neprevidni, da so izdali vojni načrt, ki se je bil baje skoval proti „podp. društvu“. Po tem načrtu so se mislili

nekateri najodločnejši „radikalci“ vtihotapiti v odbor „podp. društva“, v njem dobiti večino in potem izpodbiti staremu velezaslužnemu odboru noge! „Podp. društvo“ postalo bi filiala „Slovenije“, in le-ta bi potem delila podpore ne samo svojim članom ampak tudi — Daničarjem, tehnikom in divjakom! Toda „die Götter lassen die Bäume nicht bis in den Himmel wachsen!“ — Mi postopanje „slov. podporn. društva“ popolnem odobrujemo z ozirom na neprijateljsko razmerje, katero še vedno vlada med „Slovenijo“ in „Danico“, akopram bi se inace prav radi strinjali s „Slovenijo“ v toliko, da naj bi si posamični dijaški krogi izbrali svoje poverjenike, ki naj bi posredovali med prosilci in odborom „podp. društva“. Dokler pa člani akad. društva „Slovenija“ kot Slovenijani odločno prezirajo Daničarje, mi zgoraj navedeni zahtevi „Slovenije“ nikakor ne moremo pritegniti!

Dijaške veselice pred pustom in pa v — postu. Običajno je, da razna dijaška društva vsako leto pred pustom prirejajo svoje plesne večere in veselice. Izmed nam simpatičnih društev omenimo naj vzlasti koncerta, koji je priredilo srbsko akad. društvo „Zora“ v dan 27. jan. t. l. Koncert se je jako dobro obnesel. Isti dan imela je tudi katol. zaveza „Norica“ svoj ples, dva dni pozneje pa katol. zaveza „Austria“. Pri teh treh veselicah je bila po svojem predsedniku zastopana tudi naša „Danica“. — Naposled zabležimo še „komerz“, koji je priredila dne 4. marcija t. l. „Slovenija“ v Lannerjevi dvorani. Naša po poli sestra naj nam blagovoli oprostiti, da njeno slavnost omenjamo na zadnjem mestu. Postopamo namreč popolnoma kronologično in navajamo radi tega veselice, ki so se vršile pred pustom, pred onimi v — postu. Pripovedovalo in pisalo se je, da se je Slovenijin „komerz“ jako sijajno završil. Verjamemo, ker sicer ne bi se bilo plesalo do ranega jutra! Sicer pa svoji tekmovavki prav iz srca privoščimo takih in pa še — boljših vspehov!

Promocije. Doktorjem splošnega zdravilstva sta bila promovirana na dunajskem vseučilišču meseca decembra t. l. g. Miroslav Rudež, v dan 31. januarja t. l. pa g. Ivan Geiger. Na graškem vseučilišču pa je dne 23. marcija t. l. promoviral doktorjem modroslovja g. Valentin Korun, gimn. profesor v Kranju. Vsem trem gospodom srčno častitamo!

Umrl je dne 7. svečana t. l. v Gradcu g. drd. Franc. Čretnik, iz Št. Jurja ob južni železnici doma, po kratki in mučni bolezni previden s sv. zakramenti za umirajoče. N. v. m. p. — Tudi med dunajskimi slov. visokošolci se je oglasila bela žena, neizprosna smrt, in zahtevala svojo žrtev. Dne 25. svečana t. l. je izdihnil nadepoln mladenič, g. stud. iur. Karol Geiger po dolgotrajni premučni bolezni. Pokojnik je bil jako nadarjen in vztrajen dijak, v družini vzpričo svoje pristne dovtipnosti priljubljen kakor malokateri njegovih sovrstnikov in poleg tega — to posebno poudarjamo — jeklene značajnosti, mož lastnega prepričanja in svojih misli. Bil je jeden tistih v današnji dobi redkih ljudij, ki dostojno in prijateljsko občujejo tudi — s svojimi političnimi nasprotniki. Dasi

v besedi in pismu dostikrat trd in zbadljiv, te ranjki brez vzroka in namenoma nikdar ni žalil; če ti je pa storil krivico, ti jo je drage volje priznal in poravnal. Skratka pokojni Geiger smel bi v teh ozirih marsikomu biti za vzgled! Žal da je ta po svojih naravnih lastnostih blagi značaj vzlasti v poslednjem času svoje najboljše duševne sile žrtvoval pogubonosni — socialni demokraciji! Geiger je bil takorekoč prvi slovenski akademik strogo soc.-dem. naziranja, — dal Bog, da na tem nevarnem in guljujivem potu ne najde naslednikov. Pokojnik je bil priden sotrudnik soc.-dem. „Delavca“, kateri z njim izgubi svojega najspretnejšega in najbistroumnejšega dopisnika. Zato pa so mu tudi slov. in nemški „sodruzi“ izkazali svojo hvaležnost, položivši mu na grob venec z rdečimi trakovi, na kojih si čital: „Zadnji pozdrav svojemu soboritelju“ in pa „Letzter Gruss von den tieftrauernden Genossen“. Predobro smo poznali ranjkega, da bi mu še po smrti očitali to zmoto; kajti uverjeni smo, da je bil o načelih, katera je strastno zagovarjal, prepričan — prepričanje pa nam je sveto, akopram je napačno. Errare humanum. Lahka mu zemlja!

Na dunajskem vseučilišču je bilo v zimskem tečaju 4643 rednih in 2369 izvenrednih slušateljev, skupaj 7012; torej 298 več kot v lanskem letnem tečaju. Bogoslovcev je bilo 186, pravnikov 2768, medicincev 3190, modroslovcev in farmacevtov 868. Od teh je bilo Kranjcev 133, Štajercev 93, Primorcev 133, Korošcev 72, iz cele Avstrije 6161; iz Azije 10, Afrike 6, Amerike 202. — V II. (letnem) tečaju, ki se prične sredi aprila, bode na jurid. fakulteti zopet čital znani in v dijaških krogih priljubljeni prof. dr. Fr. Hofman, ki je bil minoli (zimski) tečaj vsled svoje bolehnosti na odpustu. Koncem letnega semestra zapusti vseučilišče znani modroslovec dvorni svetnik prof. dr. Rob. Zimmermann, ki v nastopnem tečaju dopolni svoje „časno leto“ in potem stopi v stalni pokoj. Ob njegovi petdesetletnici ga vseučilišče najbrž počasti s tem, da mu obnovi doktorski diplom. — Iz slovanske filologije bo čital v letnem tečaju g. prof. dr. Vatroslav Jagić: „Ueber die slavische Volksdichtung“ in pa „Die neuere russische Literatur“, tudi bo vodil vaje v slovanskem seminarji; g. prof. dr. Josip Konst. Jiriček: „Quellenkunde zur südslavischen Geschichte“ in „Historische Geographie der Balkanhalbinsel im Mittelalter, II. Theil“, v slovanskem seminarji pa: „Lectüre mittelalterlicher Schriftdenkmäler“; g. docent dr. Vencel Vondrák: „Geschichte der böhmischen Literatur (neueste Zeit)“; g. docent dr. Milan pl. Rešetar: „Serbokroatische Grammatik (Syntax)“; g. docent dr. Karol Štrekelj v tem tečaju ne bode čital.

Razne vseučiliške vesti. Dne 25. svečana t. l. sprožil je mladočeški poslanec Blažek v državnem zboru za visokošolce pomembno vprašanje o kolegijini. Zadeva je uže stara. Dolgo časa se je ni upal nihče dotakniti, dasi učni prostosti, katera se je svoje dni proglasila vrhovnim načelom sedanjega vseučiliškega učnega reda, diametralno nasprotuje. Merodajni krogi so bili uže zdavna prepričani, da kolegijino treba odpraviti, toda ovirali so preosnovno materialni oziri. Odstranitev kolegijine bi

prav izdatno znižala dohodke profesorjev, ki so itak manjši od profesor-skih plač na inozemskih osobito nemških vseučiliščih; vsled tega bi se zveza s temi razdružila, naše stolice pa bi bile čim dalje bolj izolirane, kar bi jim sigurno ne bilo v korist. Ti pomisleki pa odpadejo, ako se obistiniti regulacija uradniških plač. Po ministerskem načrtu se bodo uredile tudi plače vseučiliških profesorjev, in sicer tako, da se le-ti uvrste v VI. plačilni razred z letno plačo 3200, 3600 in 4000 gld. Razum tega se bode sistemizovalo 60 profesorskih mest z letno plačo V. činovnega razreda t. j. 5000 in 6000 gld. To je navdilo poslanca Blažeka, da je ponovil resolucijo, katero je bil pred leti stavil uže dr. Kopp. Minister Gautsch je odgovoril ugodno Rekel je, da bode omenjena regulacija plač visokošolskih profesorjev nudila najugodnejšo priliko, da se tudi to vprašanje reši v splošno zadovoljnost in prikladno časovnim razmeram. Potemtakem smemo tedaj pričakovati, da se uže prav kmalu odpravi velik nedostatek v upravi naših vseučilišč. Želimo in pričakujemo, da minister ostane mož-beseda; koristil bo ugledu avstrijskih univerz in zadostil opravičeni zahtevi premnogih revnih dijakov!

V isti državnozborni seji stavil je naš slovenski poslanec g. Pfeifer dve resoluciji tičoči se akademičnih razmer. V prvi pozivlje naučno upravo, da naj ukrene potrebno, da se bode večje dijaške ustanove izplačevale mesečno. Hvaležni smo g. poslancu za ta korak; izvestno nam bi ustregel g. minister, ako bi izvršil resolucijo g. Pfeiferja. Drugi resoluciji, v kateri se zahteva uvedba semestralnih ali pa vsaj letnih izpitov na vseučiliščih, pa ne moremo pritrditi. Taka naredba bi nasprotovala sedanjemu učnemu redu in hudo ovirala prosti razvitek akademičnih studij. G. poslanec se moti, ako misli, da bi se na tak način rešila kaka eksistenca. Uverjeni smo, da komur sedaj do studij ni mar; bi mu tudi v teh novih razmerah ne bilo. Tukaj pač velja narodni prislov, da star denar in stare šege so še najboljše.

„Christliche Lesehalle“. Dne 10. januarja t. l. je sklical med. univ. dr. Czermak zopet zaupen shod katoliško mislečih visokošolcev v „Hôtel Zillinger“ v prvem dunajskem okraju. Udeležila sta se ga s strani „Danice“ g. starešina dr. Brejc in predsednik V. Levičnik. Dr. Kimböck je otvoril sejo ter naznanil veselo novico, da je ministerstvo za notranje zadeve z odlokom z dne 28. dec. 1895 potrdilo društvena pravila. Nato je g. dr. Czermak v daljšem govoru narisal nastanek novega društva; že pred leti da so se on in njega prijatelji mnogo pečali z idejo ustanovitve takega društva, katera pa se takrat vzpričo neugodnih razmer ni dala obistiniti; še le letos da so se uresničile na tihem gojene želje. Končno se je govornik zahvalil kat. zavezama „Austria“ in „Norica“, koji ste s posebno marljivostjo in požrtvovavnostjo posvetili svoje moči novemu podjetju.

Nato volijo navzočniki prvi društveni odbor. Predsednikom se izvoli per acclamationem g. dr. Czermak, podpredsednikom pa g. dr. Guido Hösslinger; tajnik je g. stud. iur. Hanke, član kat. zaveze „Norica“, tajnikov namestnik g. stud. iur. Mayer, društvenik kat. zaveze „Avstria“, blagajnik g. stud. med. pl. Pirquet.

V nastopnih vrsticah hočemo navesti nekaj točk iz društvenih pravil. Društvo se naziva „Christliche Lesehalle“ ter ima svoj sedež na Dunaju.

Namen mu je družiti vse one akademike, kateri stoje po svojem prepričanju na pozitivno-krščanskem temelji. Društvo ni politično.

Sredstva, s katerimi hoče društvo doseči svoj namen, so nastopna:

- a) društvena čitalnica in knjižnica,
- b) ukovita in leposlovna predavanja in diskusije.

Denarna sredstva si pribavi društvo:

- a) z doneski članov in udeležencev (Theilnehmer),
- b) z darovi in legati.

Društvo sestoji iz rednih članov in udeležencev, častnih članov in ustanovnikov. Redni člani morejo biti slušatelji dunajskih visokih šol in bivši slušatelji kateresibodi avstrijske univerze, udeleženci pa sedanji ali bivši slušatelji avstrijskih visokih šol sploh.

Ustanovnikom se imenujejo oni, kateri plačajo vsaj 50 gld. za društvene namene.

V slučaju, da se društvo razdruži, ukrene o društvenem imetju zadnji občni zbor; drugače pripade društveno premoženje „Leonovi družbi“ in pa „avstrijskemu društvu krščanskih učenjakov in prijateljev umetnostij na Dunaju“.

Dne 9. sušca t. l. je imela „krščanska brajna dvorana“ svoje prvo občno zborovanje. Zbranih je bilo veliko število dunajskih akademikov in mnogo odličnih gostov, med njimi več vseučilišnih profesorjev in članov Leonove družbe. Društveni predsednik dr. Czermak je otvoril sejo z navdušenim govorom, v katerem je označil zgodovino, namen in stališče novega društva. Poudarjal je vzlasti potrebo socijalnih studij, koja naj za rana prično gojiti akademiki. Suhoparni socijalni problemi splošno ne ugajajo baš preveč mladeniču-idealistu, toda potrebo njihovega proučavanja narekuje sedanjega časa tok. Akademik naj se zgodaj privadi deliti veselje in bolest z ostalimi ljudskimi sloji, za svojih studij pa naj pridno in temeljito premotriva soc. vprašanja v teoretičnem oziru, da mu bode pozneje laže, uspešneje delovati v dejanjstvenem življenju. Zlajšavati bedo vzlasti nižih stanov nam je krščanska dolžnost. Zato naglašamo odločno krščanstvo, pa ne samo v praksi ampak tudi v znanstvenem utemeljenju. Jedino požrtvovavni krščanski duh bo razrešil zamotano socijalno vprašanje. Naloga novemu društvu bo miroljubna. Nasprotovalo ne bo nobenemu drugemu društvu, katero se strinja v svojih smotrih le količjak z njegovim namenom. — Po duhovitem govoru drja. Riharda pl. Kralika prebere predsednik zaupna pisma gg. državnih poslancev drja. Ebenhocha in drja. Luegerja in raznih vseučiliških profesorjev. Govorila sta še državni poslanec g. dr. Pattai in vlč. g. prelat profes. dr. Fr. Schindler. Poslednjega je vzlasti veselilo, da si je novo društvo stavilo nalogo, baviti se s socijalno preosnovo pod zaščito krščanskih načel. — Nato se je zaključilo zanimivo in živahno zborovanje.

Pri rektorjevi inauguraciji. Pod tem naslovom smo v zadnji številki lanskega letnika objavili „škandale“, ob priliki rektorjeve inaugu-

racije uprizorjene proti katol. zavezama „Austria“ in „Norica“. Preiskava o onih žalostnih pojavih pragermanske nestrpnosti je završena. Pred nekaj tedni je akad. senat izrekel sodbo. Kaznovanih je bilo v celem — pet dijakov! Pa kako! Štirje so dobili ukor od svojih dekanov, jeden pa od rektorja! S tem piškavim zadoščenjem se morata zadovoljiti žaljeni zavezi. Pa menite, da so združeni nacionalci in liberalci s to prav materno kaznijo zadovoljni? Kaj še! Še bolj jim je vzrastel greben, celo pritožili so se zastran tega na naučno ministerstvo. Tak strah imajo pred „energijo“ akad. senata! Nam pa se vsiljuje vprašanje: Ali smo pri nas, v katoliški Avstriji, res že tako daleč zabredli v brezversko, liberalno gnojnico, da svojega verskega prepričanja in čuta ne smemo več drugodi kazati nego samo še v svetopisemski — kamrici? Ali je res zavedno katoliško dijaštvo brezpogojno na milost in nemilost prodano drznim in neosnovanim napadom patentovanega naprednjaško-židovskega dijaštva? Ne in zopet ne! Ako akad. oblastim nedostaje dobre volje ali pa potrebnega poguma, taki pravi pravecati azijski druhali krepko stopiti na rep, pa se bomo sami branili. Še glasneje in odločneje bomo poudarjali svoja načela. Terorizma smo že vajeni in se ga ne strašimo, naj nastopa v kakoršnikoli obliki; imponuje nam samo značajna močatost, za otročji hrup in babjo klevetavost se ne zmenimo. Trezno in brez strastnih predsodkov kakor doslej bodemo i nadalje presojali vse pojave, ki se porajajo okrog nas. Nič nas ne bode oviralo na poti, katero smo nastopili in kojoj smatramo za edino pravo. Majhno je bilo številce onih dijakov, ki so pred nekaterimi leti na tukajšni univerzi dvignili katoliški prapor; veselo je zaplapolal po zraku in zbiral okrog sebe nove bojne čete. Mlado drevo je krepko pognalo iz tal, bujno razprostrlo veje in vejice na okoli in danes obeta že obilega in lepega sadu. „Austria“, „Norica“ in pa njih najmlajša in najšibkejša sestrice „Danica“ štejejo napram takozvanim „Burschenschaften“, „Corps“ in „Farbentragende Verbindungen“ — izvzemši židovska društva — skupaj primeroma že lepo število članov. Naj se tedaj združeni nacionalci, liberalci in pa še židje povrh penijo in petelinijo, kolikor jim drago, zmagonosno prodirajoči krščanski ideji se bodo zaman ustavliali. Napoči dan, ko zavlada na dunajskem vseučilišču zopet tisti duh, ki je je ustanovil, sčutil in do slave povzdignil — duh krščanski! V to pomozhi nam Bog!

Ženskih doktorjev pri nas v obče še nimamo, toda obetajo se nam. Doslej so bile stroke, ki zahtevajo vseučiliške studije, monopol moškega spola, ženskam so bile zatvorjene. Toda kmalu se jim odpre tudi to polje, izključno moška ostaneta potem jedino še vojaški in pa — duhovski stan. V vse druge poklice se vriva novodobna ženska; povsod izpodriva moški spol in mu dela neznosno konkurenco. Kmalu se preobrti popolnoma sedanji obiteljski red; „on“ bo le še za dom, varoval in pestoval bo otroke, pral plenice in poveje, zraven pa umno in umetno posloval s kuhinjskim orodjem — tak vam bo mož prihodnosti; „ona“ pa bo hodila v urad — seveda v uniformi, a morda brez sablje — in po drugih doslej moških opravkih, skrbela bo za gmotni blagor svojih domačih. Pa nam se zdi, da v taki družini bo juha dostikrat ne samo

zasoljena, ampak tudi — prav postna. Saj že danes prav vabljivo klijejo prvi pojavi takega družabnega prevrata! Poglejmo v delavsko rodbino! Mož služi, žena služi, otroci služijo, vsi skupaj pa — stradajo. Ženska in otroci so razveljavili po naravnih zakonih možko delavsko silo. Facit pa je gorje celokupnemu delavskemu stanu. To ne velja samo o fistih, ki jih navadno nazivljemo za delavce, ampak velja sploh o delavcih v najširšem pomenu besede. Toda kaj pómaga teoretično razmotrivanje: tok današnjega časa je že tak! Ženska sili na površje in sicer uspešno. Stari Homer, ki je uže pred tisočletji obsodil žensko emancipacijo z lakoničnimi besedami: „*σὺ μὲν εἰς οἰκίαν ἰούσα τοῦ ἰστοῦ ἐπιμελέθητι, ἐμοὶ δὲ ποιέμουν μελῆσαι*“ — bi se čudom čudil, ko bi stopil danes med nas. — Samo v toliko smo hoteli za sedaj pojasniti svoje stališče, predno navajamo odredbo naučnega ministerstva z dne 31. marcija t. l., tičočo se nostrifikacije ženskih medicinskih doktorskih diplomov. Do današnjega dne ženskam pri nas splošno ni bilo mogoče izvrševati zdravniške prakse, dasi so tudi dosegle na kaki inozemski univerzi medicinski doktorat. Z navedenim ukazom pa se je omogočila nostrifikacija takih inozemskih doktorskih diplomov. Toda le tedaj, ako dokaže kandidatinja: *a)* da ima avstrijsko državljansko pravico, *b)* da je polnoletna, *c)* da je na avstrijskem gimnaziju vspešno dovršila zrelostni izpit, *d)* da je vsaj 10 tečajev obiskovala med. fakulteto na kakem inozemskem vseučilišču in le-tam pridobila si doktorski diplom, *e)* da za vseučiliških studij v nravnostnem oziru ni dajala povoda izpodtikanju. Če je kandidatinja zadostila tem zahtevam, potem še le sme prositi dovoljenja, da ponovi svoje inozemske rigoroze na kaki avstrijski univerzi. O taki prošnji mora prof. kolegij med. fakultete vsakrat posebe poročati na naučno ministerstvo. Če se prošnji ugodi, potem še le sme inozemska doktorica poskusiti srečo na domačem vseučilišču. In če prebije srečno vse scile in karibde praktičnih in teoretičnih skušenj in končno tudi pri nas doseže doktorat, potem se ji — post tot discrimina rerum — milostno nostrifikuje inozemski doktorski diplom! Sedaj je inozemska in domača doktorica in sedaj še le sme praktično izvrševati zdravniški posel. — Svojo sodbo o ženski emancipaciji sploh smo že zgoraj izrekli; ne moremo ji v obče biti prijatelji; v medicinskih stvareh pa ji moramo — vsaj v gotovih mejah — priznati nekoliko opravičenosti. Ko pa smo čitali navedeno ministersko odredbo, smo kar nehote pogledali na letno številko. Ne bili bi se čudili, ako bi bili mesto 1896 čitali 1796. Ne govorimo o nazadnjaštvu, saj ga v tem slučaju menda nikdo ne bo tajil; prašati pa smemo, če se take določbe strinjajo z načelom „pravičnosti“, kakor je često naglašja sedanje ministerstvo? Menimo da ne. Omenjeni minist. ukaz ni odkritosrčen; teoretično priznava opravičenost zahtevati ženskih zdravnikov, dejanjstveno pa stavi take pogoje, katerim bo kos le kaka podjetna in petična — židinja. Ali naj se ženskam sploh dajo vse pravice, kakor jih imajo moški akademiki, ali pa naj se jim vseuč. studij sploh zabrani. Od ženskih zahtevati več nego od moških, se nam ne zdi pravično. Domneva se nam, da g. Gautsch svojega ukaza samo iz prirojene galantnosti napram nežnemu spolu ni hotel datirati od — 1. aprila!

Židovstvo na dunajskem vseučilišču. Ni še pol leta od tega, ko smo se čudom čudili najnovejši mesalianci, zvezi nemškonacijonalnih dijakov z židovsko-liberalnimi. Niti antisemitizem takrat ni mogel ogreniti te — bratske sloge in vzajemnosti. Pa saj jih je družil isti smoter, jedinile so jih iste želje, složilo jih je — sovraštvo do katoliških sovrstnikov. Kakor eden mož so udarili lansko jesen ob rektorjevi inauguraciji po zastopnikih „Avstrije“ in „Norike“ in srečno so jih s krvavimi glavami zagnali iz vseučiliške avle. Ob oni priliki smo občudovali germansko hrabrost in svobodomiselnost, sedaj pa se nam kaže značaj teh novodobnih Arminov zopet od druge strani. Toliko hvalisana tevtonska zveztoba zablestela je prav v bengališki luči ob dogodkih, katere smo zadnje dni opazovali na naši univerzi. „Slavni“ pesnik in satirik je pravo zadel mené: „Nur wenn wir im Koth uns fanden, da verstanden wir uns gleich“, — mož je poznal psihološke skrivnosti tako dičnih značajev, ne odrekamo mu kompetentnosti v takih stvareh, saj je bil baje od te strani primus inter pares. — Da, v boju zoper krščanstvo so dovoljena vsakojaka sredstva. Saj se je v srednjem veku celo „najbolj krščanski“ kralj zavezal s Turkom proti papežu. Če si pa dosegel svoj namen, vržeš orodje od sebe ali je pa še celo uničiš; tudi nemškimi nacijonalem je židovsko prijateljstvo služilo le za nekako odiozno orodje, katero bi sedaj po storjeni uporabi najrajše strli. Napovedali so židovstvu na naši glavni univerzi boj, ki je povsem originalen; boj, ki utegne židovstvo ne samo v vseučiliških krogih ampak sčasom tudi v vseh slojih našega družabnega življenja izolirati in tem potom židovski vpliv zdatno omejiti. Vsa tako zvana „brambena“ društva (schlagende Verbindungen) arijskega pokolenja so namreč po skupnem posvetovanju dne 11. sušca t. l. sklenila naslednjo rezolucijo, katero navedemo tu pobesedoma: „In vollster Würdigung der Thatsachen, dass zwischen Ariern und Juden ein tiefer moralischer und psychischer Unterschied besteht, dass durch jüdisches Unwesen unsere Eigenart schon so viel gelitten; in Anbetracht der vielen Beweise, die auch der jüdische Student von seiner Ehrlosigkeit und Characterlosigkeit gegeben, und da er überhaupt der Ehre nach unseren deutschen Begriffen vollständig bar ist, fasst die heutige Versammlung deutscher wehrhafter Studentenverbindungen den Beschluss: Dem Juden auf keine Waffe mehr Genugthuung zu geben.“ — Dočim je bilo dosihdob običajno, da se za vsako razžaljenje da častno zadoščenje, katero obstoji v tem, da se žaljivec in pa žaljenee poskusita s sabljani ali pa s kakim drugim orožjem, — izključili so nemški nacijonali z navedenim ukrepom židovsko dijaštvo iz tega internacijonalnega dijaškega običaja. Stvar se vidi na prvi pogled malenkostna, toda ideja sama je jako dalekosežna. Židovski akademiki bi se odslej od vsih drugih ne razlikovali samo po svoji fizijognomiji in naravi, teniveč razloček dobil bi tudi zunanjo realno obliko. Iz dijaških krogov pa bi se taka separacija zlahka zanesla mej narod, konečni učinek pa bi bil ponižanje židovstva sploh, vzlasti pa omejitev njegovega brezmejnega upliva, in skrajna konsekvence zahtevala bi kar naravnost tudi krajevno ločitev semitskega plemena od drugih, t. j. srednjeveški — „ghetto“. To so tudi židovski krogi kaj hitro uvideli. Zato pa je nastal takoj tak krik in vik, kakor na kmetih, kadar kolejo. Židovski časopisi so napeli najhujše

registre, in skoraj bi bil človek mislil, da se gre zopet za kako dunajsko volitev. Židovsko dijaštvo se je zbralo v posvetovanje in znani židovski „brambovci“ à la Suess, Wrabetz & Co. so kumovali njegovemu „protestu“. V državnem zboru se je interpelovalo, akad. senat pa je izrekel nad onim sklepom svoje najstrožje obžalovanje in ukrenil preiskavo zoper udeležence. Posrečilo se mu je naposled iztakniti kolovodjo nacijonalcev in nekaj drugih „zarotnikov“. Sodba je bila hitro skovana: Eden dijak je bil relegiran za vselej, dva pa vsak za eden tečaj. Dvoje moramo to pot na akad. senatu občudovati: hitrost in energijo. Da, da, tudi akad. senat je hiter in energičen, če tudi ne — zmerom. (Cfr. notico „Pri rektorjevi inauguraciji“.) Stvar seveda še ni dokončana. Naučni minister še ni odgovoril na interpelacijo in akad. senat bo najbrž še kaj znamenitega ukrenil. Nacijonalci pa svojega sklepa niso preklicali in ga najbrže tudi ne bodo, vzlasti ker imajo veliko moralično podporo na drugih avstrijskih in inozemskih vseh učiliščih, od koder jim dohajajo priznavanja in spodbudne izjave. Kaj se bo iz vsega tega izcimilo, se danes še ne upamo reči. — Da pa pojasnimo še svoje stališče v tej aferi. Dasi nam kot zavednim narodnim dijakom nemško-nacijonalna nadutost ne more ugajati in jo v domači politiki najodločneje odklanjamo, vendar se nam zdi, da v tem slučaju sinemo z Nemci simpatizovati, kajti v narodnih stvareh morda vendar kedaj dosežemo pravično sporazumljenje, židovski kapitalizem pa ne pozna nikakih koncesij; zato treba ga v korenini zatreti. Germanofilstva nam radi tega menda ne bo nikdo očital, vzlasti ne, odkar je do poslednjega časa „zgolj kompetentni“ „Slovenski Narod“ v narodnih stvareh dogospodaril. Pa tudi kot katoliški dijaki smemo z učinkom teh preprirov biti zadovoljni. Z dvoboji — in naj si bodo še nedolžnejši od dijaških „menzur“ — se ne goji ljubezen do bližnika. In če bi si vsa „brambena“ društva drugo drugemu odpovedala dajanje častnega zadoščenja, bi mi nikakor ne pretakali mačjih solz. Dasi nacijonalci s svojim ukrepom sigurno niso hoteli krščanskim načelom napraviti komplimenta, so jim dejanski vendar vsaj nekoliko ustregli. Zato pa jim želimo v sedanji borbi obile sreče.

Nova odredba gledé rigoroznih taks na juridični fakulteti dunajskega vseučilišča. Ker se je pogosto pripetilo, da so se rigorozanti, ki so imeli že definitivne rigorozne termine, prav v zadnjem trenutku odglasili, ukrenilo je naučno ministerstvo po inicijativi juridične fakultete sledeče: Kandidat, kateri se odglasi od definitivnega termina potem, ko je takso uže vplačal, zapade tretjino vplačane takse t. j. 20 gld. Ta denar se bode koncem vsakega tečaja oddal „dijaškemu bolniškemu društvu“. Ako pa kandidat odstopi tako pozno od rigorozna, da se o tem ne more več pravočasno obvestiti izpraševalna komisija, izgubi 30 gld., s katerimi komisija razpolaga, kakor se ji zdi umestno. Profesorski kolegij pa ima pravico v posameznih slučajih iz tehtnih vzrokov oprostiti te kazni, ako kandidat vloži pismeno prošnjo pri dekanatu navedene fakultete.

Listnica uredništva.

G. A. O. Klemen. Iskrena hvala na poslanem. Veseli nas tem bolj, ker ste v svoji pošiljati združili, česar v obče pogrešamo: multum et multa. V pričujočem zvezku smo priobčili od Vaših proizvodov primeroma največ, ostalo pa smo prihranili za bodoče broje. Prosim Vas, da nam tudi v bodoče ohranite svojo blagonaklonjenost.

G. A. O. Naum. Naši naravoslovci trdé, da pri Vas ne rase samo vresa, marveč da Vas je stvarnik obdaril s prav bujno floro; tudi pravijo zemljepisci, da Vaši kraji niso tako puščobni in neplodoviti, kakor jih slikate Vi; odločno trdé, da se pri Vas prideluje tudi mnogo jako tečne duševne hrane v prozi! Ne bodite torej tako skopi! Sicer pa drage volje sprejmemo vse, česar koli nam pošlete, bodisi „oratio prosa“ ali „sermo vinctus“. Zdravo!

G. V—r. Pravite, da se Vam „nemškemu pravu“ ne treba pokoriti, ker je glede sebe ne smatrate za obvezno. É bien! Poprimemo Vas torej na podlagi slovenskega prava, katero naš vrli narod spoštuje še dandanašnji, akopram se ne nahaja v nobenem državnem zakoniku. Gorenjci in Kraševci še vedno dobro pojmiyo, kaj se pravi „biti mož-beseda“. Tudi Vaš „Kozma“ bi Vam znal to raztolmačiti. Mi o njegovi kompetentnosti ne dvojimo, in Vi menda tudi ne. Rzsodi naj torej to zanimivo vprašanje v bodočem broji „Zore“. Naslov smo promenili po Vašem nasvetu; menimo, da smo s tem prestregli vse nadaljne komplikacije. Sréno pozdravljeni!

G. Teodor Studita v L. Vaš spis smo morali iz tehtnih vzrokov odkloniti. Oprostite torej!

G. Evgenij v L. Hvala Vam. Prav obveselilo nas je oboje. Prosimo torej, da nam blagoizvolite ob priliki zopet kaj poslati.

Gg. Ciril in Al. P—n. Nekatere stvari porabimo ob priliki.

Listnica upravníštva.

„Zora“ letos ne bode izhajala več v zveziz „Rimskim Katolikom“, kakor smo že objavili svoje dni na drugem mestu. Pričujočo številko smo poslali vsim novim in starim naročnikom, razven tega vsim naročnikom „Rimskega Katolika“, katere prosimo, da se letos posebe naroče na list. Nadalje bodemo „Zoro“ pošiljali samo onim gospodom, kateri se bodejo do 1. junija t. l. odzvali kakorkoli.

„Zora“ izhaja po štirikrat na leto in stane za celo leto 80 kr., za dijake 50 kr.

Uredništvo: Valentin Levičnik, Dunaj, XVII. Palfygasse 15.

Upravništvo: Pavel Marija Valjavec, Dunaj, V. Matzleinsdorferstr. 76. III. 31.

Odgovorni urednik: Frančišek Janković, Dunaj.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.